

ROMAAN

N^o 10

SISU:

Sven Elvestad: Kullikisa.
Anny Wothe: Punasel kaldal.
Marya Rodziewicz: Maiõõ.
Linards Laicens: Metsatütar.
Andres Silla: Mis me unustame.
Oskar Wilde: Omakasunõudja hüglane.
Indiaanlaste mõtted.
Geza Gardonyi: Sinine liblik.
Enrique de Saavedra: Öhtulaul.
Johann Wajda: Rännak.
Justin Huntly Mc. Carthy: Kui mina kunin-
gas oleksin!



KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

Kaubamaja Esto-Muusika

Tallinn, Lai tän. 34

- - Kõnetraat 10-24 - -



Noodid ja nende kirjastus. Tiiwklawerid, pianinod, muusikariistad ja nende osad.

Ainuesitused Eestis:

C. BECHSTEIN, Berliinis, tiiwklawerid ja pianinod. - - - - JUL. HEINR. ZIMMERMANN, Leipzigis, muusikariistad. Uhendatud lawateoste kirjastajad (Drei Masken-Verlag), Berliinis, näitelawa kirjandus: ooper, operetid jne. Koolidele ja seltsidele hinnaalandus.

Riidekauba-ladu „SAKALA“

Tallinn, W. Posti tän. 8. Kõnetr. 22-35.

Kohale on jõudnud iseäralised 1923. aasta kewade uudiskaubad moodiwärwides: Wäljawalitud headuses Prantsuse ja Inglise wabrikute saadused kostüümide, mantoode, pooljakkide ja kuubede peale ühes juure kuuluwate woodritega. Suures walikus suwe musliini ja wuaali. Põranda-, mööbli- ja pesu-riide kaupa. Selge willane shewiot, tumesinine ja mus, 2 arssinat lai 200 kuni 300 marka kütinar

Hinnad odawad! ----- Passiilik ostukoht igale perekonnale!

HEINRICH LAGUS

Tallinn, S. Karja tän. 18

Telefon 12-53

Ladus alati saadaval:

Nafta

Masut

Petroleum

Benslin

Masina-

Tsilindri-

Mootor-

Waseliin-

Spindli-

Wärnlts

Wankrimääre

Karbolneum

Terpentiin

Puutõrw, Katusetõrw, Katusepapp, Seebikiwi,

Lilm, Krillt, Pesusooda.

õli

H. LEOKE, Wiljandis

Kõige täielikum nätekirjanduse
keskladu Eestis

≡ Nimestikud hinnata ≡



Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA
RÄTSEPAÄRI

Kõnetraat 17-54

M. ANDREESEN

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

Teatab oma austatud tellijatele, et on kohale jõudnud kõik kewade ja suwe hooajaks tarwisminewad riided, Ulster kewadepalitu riided, Covercoat palituriided ja umbes 250 mtr. ülikonnariideid, nende seas riideid, mis sisaldawad kuni 50% siidi.

Daamide tualettide spetsiaal-üri

J. SAAR



TALLINN

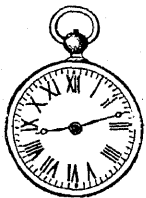
Narva maantee nr. 19

Alati suures valikus elegantsed daamide kleidid, kostüümid, mantlid, pluusid, kuued jne. valmis ja

tellimiste järgi

Pitutamise, plisseerimise, mantlite, kleitide, pluuside jne. ilutikkimine spetsiaalmasinatel ja käsitsi

HINNAD VÄLJASPOOL VÕISTLUST



Maailmakuulsa wennad Junghansi ainuesitaja Eestis

S. Martowitsch Tallinn, Wiru t. 24

Rõige suurem walik kuulsamate Schweitsi wabrikute taskukelladest TAWANNES, WATCH, SEELAND, Cyma ETERNA jne. Wõrdlemata headuses kuulsa Speideli wabriku kõiksugu eht uskuld „DOUBLE“ kaup. Müüt suurel ja wäiksel arwul. Wõtan tellimisi Junghansi kellade peale wabrikuhindadega. Rõik kellad müüakse wastutuslega õige käigu eest.

Kellaseppadele kõrged profsendid

Kirjastuse „ARENG“ ja ajakirja „ROMAAN“ telefoni number on nüüd

26-46

Ja Tallinna peapostkontoris on meil oma postkast

199

Kirjastus „ARENG“, Tallinn,
Niguliste tän. 16.

PEETER GRÜNFELDT:

„Minewikku jälgimas“

Ajakirjandusl. mälestused Eesti ärkamisajast.

Hind 80 marka

Kirjastus A.-S. „WARRAK“

Tallinnas, S. Tatari tän. 1. — Tartus,
Rüütli tän. 24-26.

Rommaan

Nõ 10

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Kullikisa.

Norra kirjaniku Ewen Elvefstad'i romaan.

7

"Ja mudel?"

"On läinud".

"Mudel on läinud!" hüüdis nüüd ta Barra.

Ta jooksis kui meeletu ringi, ega teadnud, mis teha või ütelda.

Konstanze katsus teda trööstida, aga Barra tõukas ta hoolimatult eemale. Warsti selle järele, kui lärm kõrguse tipule jõudis, lahkus proua toast.

Suure rutuga saadeti nüüd inimesed igale poole välja warast otsima. Kuid umbes tunni aja pärast tulid kõik tagasi teatega, et nad mingisugust jälge ei olla leidnud.

Müüri ääres oli jälgi leitud — need olid tulnud ronimisest. Waras oli akna kõrval seiswa hoowa, mille abil võre akna eest saadi eemaldada, maha wajutanud, oli aknast välja roninud ja siis wihmatoru kaudu alla roninud. Sellegipärast pidi ta osaw inimene olema. Sest, mudel kaenlas, siit alla ronida oli kunsttükk, millega igakõks hakkama ei jaanud, olgugi, et mudel ainult harilikku wiitulikasti suurune oli. Maha karates, oli waras filmanähtawalt müüri äärt mööda metsa põgenenud, kuhu ta jäljed kadusid. Wahpeal oli nii palju aega möödunud, et mees wististi ju ammu kindlas kohas wiibis.

Juut Stefan ise juhtis uurimist suure agarusega. Aga temagi tublidus ja agarus ei suutnud tagajärge saawatada. Uurides tuldi mõttele, et siin ligidal ju üks politseinik wiibib. Taheti dr. Høstile telefoneerida, teades, et Nsbjörn Krag seal wiibis.

Dr. Peters, kelle hirmus üllatus täielikult maha löönud, lubas telefoneerida, kuid äkitfelt soowis Valentine seda ise teha. Sumal teab, mispärast, aga wiimasel poolel tunnil pärast

warguse ilmsikstulemist olid ta filmad iselaadi umbuslikku ilme omanud.

Ta läks telefoni juurde ja kõlstas Dr. Høstile. Kas Nsbjörn Krag seal olla? — Jah. —

Kohe sellejärele tuli detektiiv telefoni juurde. Valentine tundis ta kohe häälest ära. Ta jutustas detektiivile, mis sündinud ja et mõisjas ärewus walitsenwat. Detektiiv lubas wiibimata ilmuda.

Sündmus oli kõigile üllatav olnud. Juut ja Valentine olid Barra nõusolekul ülesletudust kawatšenud warastada ja nende nõu oli olnud, seda weel jama päewa õhtul teha.

Nüüd aga oli keegi tundmata politseiagent neist ette jõudnud.

Kõiki oli ninapidi meetud.

Barra, Valentine, juut ja Saksa agent olid kohkunud.

Aga kui keegi nendest waras ei olnud, kes oli siis waras?

Kui juut uurimiskäigult tagajärjetult tagasi tuul, ütles ta Barrale:

"Oleme kawalusega üle lööbub. Oleme kaotanud — e s i o t s a".

Neis sõnades peitus ahwardus. Stefan oli oma meeletus wihas käe rusikasse tõmmanud, sest et ta suu eest magus suutäis nii järsku oli ära tõmmatud. Ja tal oli sellest tuline kahju, seda enam, et see suutäis talle oli head noofi kaotanud.

Keegi teenija tuli teatega, et ta metsast mingisuguse asja leidnud.

Uti anti inseneri kätte. Hetkel, mil ta seda nägi, kargas wäike kirgline mees krapsti püsti.

See oli tulipunane parukas

"Mis siis see on?" küsis juut põnewalt. Barra tundis selle kohe ära.

„Kelle oma ta on?”

„Selle kelmi oma, kes tunni aja eest siin viibis.”

„Attashee oma?”

„Ei, selle teise häbemata mehe oma.”

Nüüd jutustati lugu juudile ära ja Barra lihas juurde, et ta selle mehe ise oma käega wälja wisanud.

Juut wajus waljusti naerma hakates toolile.

„See on kõige geniaalsem karutükk, mida ma oma elus iial olen kuulnud”, ütles ta.

Samal pilgul teatas teener, et Asbjörn Krag kohale olla jõudnud.

Tulija lasti kohe tuppa.

19.

Jultunud mäng.

Detektiiv teretas wiisakalt ja wõttis istet, kuna ta ütles:

„Kuulen, et siin midagi õige hullu on juhtunud. Oleks huvitaw kuulda, mis ja kuidas see sündis.”

Juut Stefan seletas talle nüüd, mis wahel ajal juhtunud.

Kui ta teate lõpetas, tõusis ta üles, läks Barra juurde ja küsis:

„Millal pidi raha makstama?”

„Homme kell 12”, oli Barra wastus.

„Ja tingimised?”

„Tingimine oli, et mudel täitsa walmis ja sõjawäe-atashee poolt — õige poolt — läbiwaadatud. Homme jõuab ta siia. Aga kus on mudel?”

„See peab selguma”, wastas juut ja pööras Asbjörn Kragi poole. „Siin on ju tubli detektiiv.”

See tõusis üles ja läks kamina juurde.

„Tõsi küll, et ma Saksa agent Dr. Petersi poolt olen tellitud”, wastas ta. „Aga ma olen weel pisut enamgi; teatud mõttes olen ma ka advokaat.”

Krag silmitses agentu küsiwalt; see noogutas pead.

„Kõik see terwe lugu on minu arvates wäga tšearalik”, jatkas detektiiv. „Mul on kindel tunne, et kusagil pool k a h e r d s e t mängu mängitakse. Sellepärast ütlen siin awalikult, et Dr. Peters oma walitsuse nimel muidugi kõik õigused maksmaks loeb.

„Mis Te sellega arvate?” küsis Barra detektiivi terawasti silmitsedes.

„Plaanid on weel alles”, wastas Krag, „ja ma eelban, et need Dr. Petersile tehtud kulude katteks wälja antakse.”

„Sellest ei wõi juttugi olla!”

„Aga leping on tühine, kui mudel homme kell 12 oma kohal ei seisja.”

Nüüd wõttis jälle juut Stefan sõna.

„Siis luban ma ennaft nimetada mitte üksi Barra advokaadiks, waid ka detektiiviks. Plaane wälja ei anta.”

„Sjegi siis, kui terwe summa wälja makstakse?”

„Sjegi siis.”

„Ja kuidas tahate ennaft lepingu murdmise puhul lommist päästa?”

„Lepingu murdmist ei tule.”

„Sellest ei saa ma aru; mudel on ju ära.” ütles Krag.

„Teie saate sellest aru”, wastas juut, „kui Teile ütlen, et mudel homme kell 12 jälle oma kohal seisab.”

Barra silmitses juuti heitunud. Asbjörn Krag tähendas laboratooriumi poole.

„Seal sees oma kohal?” küsis ta.

„Jah”, wastas juut.

Ta ütles seda kergel toonil, peaaegu naljatades; aga ta näolt wõisid kõik näha, et tal tõsi taga oli.

Kui nüüd tuba ju hämaraks läks, lahkus Krag ja läks arsti majasse tagasi. Ta tahkis nüüd jälle seal elada. Barra majas ei uskunud ta ennaft enam kindla olewat.

Elukorteru wahetuse põhjuseks oli ta teatanud, et ta nüüd, mil mudel puudub, seal enam ei tarwitse elada.

Kui ta ühes Dr. Petersiga arsti töötuppa astus, tõmbas üks nurgas istuw pois nende tähelepanu oma peale.

See oli Jens.

Asbjörn Krag astus ruttu tema juurde ja wõttis ta käest kinni.

„Bean sulle jälle ütleva, et tore pois oled, Jens.”

Agent oli imestusest kange.

Siis pomises ta:

„Teie mängite kardetawat mängu, Asbjörn Krag!”

20.

Wana Barra.

Asbjörn Krag ei wastanud. Ta tõmbas aknale eesriided ette ja pani lambi põlema. Wahelpeal oli arst tuppa tulnud. Ta abitaasa terwitas tulijaid ja lubas õhtusöögi eest muret kanda.

Jens jäi nurka istuma; aeg ajalt naeris ta. Nähtawasti tundis ta millegi üle suurt lõbu.

Dr. Peters oli pisut tagasihoidlikum kui muidu. Ta istus waitides toolil, wallatud Kragi jultumusest.

Waewalt olid eesriided ette tõmmatud ja

lamp põlema pandud, kui Arag arsti rahakapi kallal nokitsema hakkas ja sealst ühe wiulifasti jarnase kasti wälja wõttis.

Kasti pani ta lauale ja wõttis selle pealt kaane ära.

Dr. Peters ja arst lähenesid uudishimulikult.

Kastis peitus õhutorpeedo mudel, tore kunsttöö, mida Dr. Peters weel samal päewal Barra laboratooriumis oli imestanud.

"Kui me nüüd weel plaanid ka kätte saafime", ütles Alsbjörn Arag, "siis võib iga insener mudeli walmis teha."

"Muidugi; aga plaanid on alles Barra käes."

"Wõi aga juudi käes."

"Tõsi. Eks ole, nüüd on ta kahetõrdselt ettevaatlik, pärast esimese warguse õnnestamist?"

"Wäga võimalik; aga meie peame ka plaanid oma kätte saama. Mudeli saamine oli rassem."

"Jah; see oli Teie meistritöö", ütles Dr. Peters imestades. "Teie mast sõjawäe-attaheena võis juurepärane olla."

"Suurepärane", kinnitas arst. "Ma nägin, kui ta kastiga tuli. Ujun, ta emagi ei oleks teda ära wõinud tunda."

"Tean, et mast hea oli", ütles Arag.

Dr. Peters tobas mudeli siledamaid külgi ja säravaid wasshoowe peaaegu paitades ja pomises oma ette:

"Murdwargustunsti tõsine meistritöö, mis kurjategijate kuningalegi au teeks."

Detektiiv wäeratas.

"Seda olen alati ütelnud", wastas ta, "et üldisusel küllalt põhjust on selle üle rõõmu tunda, et ma seadusega harilikult alati wastolus ei seisja."

"Aga kas Te ei usu", küsis agent, "et meie seisuford hädaohtlikuks muutub? Minu arwates on juudil juba teatud kahklus."

"Muidugi on meie seisuford nüüd weel palju kardetawam kui enne. Meie wastas on kolm inimest, kelle hoolimatus piiritu on."

"Oli see jamm siis hädasti tarwilik?" küsis agent.

"Hädasti", wastas Arag. "Muidugi eeldan, et Teil soow oli ülesleidust päästa."

"Muidugi."

"Noh, siis oli minu esinemine ka hädasti tarwilik. Kui ma seda ei oleks teinud, siis oleks mudel nüüd juba wastaste käes olnud. Teie kuulsite ju, mis juut ütles: „E si o t s a oleine kamalusega üle lööbub. Sõnaga „esiotja“ mõõndab ta, et tema ka mängus seisab ja ta huwid meie huwidega wastamisi on. Mis mind aga sundis wargust toime panema,

oli see, et ma juhuslikult kuulsin, mis rõõwämblid juudiga rääkis. Sellest sain kuulda, et Barra juba meie wastastega oli ühinunud ja enda juudi poolt oli lastnud ära osta. Mul oli alati mulje, et mingijugune wäline mõju ta niikaugele oli wiinud. Kas on Teil weel meeles lugu päewapildiga, mille ta pörandalt just sel filmapildul leidis, kui meiega kõneles? Muidugi mäletate seda. Ta sai äkki wäga liigutatud. Kas ei olnud see talle põhjusiks, mis —"

Sel filmapildul tormas proua Höst tupp ja hüüdis:

"Ta tuleb!"

"Kes?"

"Folgejuchtel — insener Barra wõi kuidas Te teda kutsute."

"Uks finni!" käskis Arag.

Kuttu lufustati uks.

Alsbjörn wõttis mudeli käe peale ja kandis ta kui wäikse lapse kappi, kuhu ta tema pani, kapi ust ettevaatlikult lufustades.

Wõtme pistis ta taskusse.

Kohe selle järele koputati ja ukse awamisel astus Barra tupp.

Kui Arag ja Dr. Peters temast umbes tunni aja eest olid lahkunud, oli mees kaotuse pärast otse pörutatud olnud, nüüd näis ta olemat ju rahulikult jäänud, kuigi ta kahwatanud nagu ilmutas, et wiimased sündmused teda kangesti olid ärritanud.

Ilma sõna lausumata astus ta Sassa agendi juurde, nagu poleks ta teisi herrasid toas näinudki.

"Õnnetus on siin sündinud", ütles ta, "aga arwatawasti saab kõik heaks teha."

"Kaha on ju weel Teie käes", wastas Dr. Peters.

"Terwe aasta töö on kadunud, terve aasta raste ja waewandew töö."

Nüüd segas Arag enmast jutusse.

"Kas Teil pole aimugi, kes waras wõis olla?" küsis ta.

"Ei", wastas Barra, "ja Teie, kes walwama pidite, Teie ei olnud kohalgi."

Arag tegi käega kahetsewa liigutuse ja ütles:

"Juhus, herra insener, kurb juhus!"

Äkitselt astus Barra Aragi juurde ja ütles:

"Kas wõite Teie mulle mudeli homme kella 12 tagasi muretseada?"

Arag mõtles järele.

"See oleneb sellest, kes mudeli on warastanud?"

"Mis Te arwate?"

"Mina arwan, kui warguse toime panä

wastaspartei, siis on mul teda mõimata tagasi muretseba."

"Wastaspartei pole mudelit mitte waras-tanud", wastas Barra kindlasti.

"Kas teate seda nii kindlasti?" küsis Dr. Peters.

"Jah, seda ma tean", oli Barra wastus.

Dr. Peters naeratas ja ütles:

"Siis olete mististi wastaspartei poole pöörnud?"

"Wargus tuli kolmandalt poolt", wastas Barra, "mõi aga ka —"

"Mõi?"

Barra ei ütelnud ebafi.

"Noh, see on ükskõik. Mulle tuli midagi meelde."

Ühtlasi küsis ta:

"Mulle ei ole täitsa selge, mis suguse seisu-korda te lepingu asjas astute, mu herrad. Sellepärast ma dieti tulingi."

"Me ostfime Teilt Teie ülesleiduse ühe mil-joni eest", wastas agent. "Mudel, mis prae-gu walmis, on nüüd warastatud, kuid joo-nistused on alles Teie käes, eks?"

"Jah", wastas Barra.

"Ilo maadate. Nüüd olen ma oma walit-susele telegrafiteel muutunud asjaolu-st teata-nud ja ootan hä jookfult otjust. Erne ei wõi ma Teile midagi kindlat ütelda. Kuid ma ta-haksin Teile, herra insener, mõtelda anda, et joonistused meie omad on, niihästi lepingu põhjal kui ka Teile juba wälja makstud raha põhjal."

"Siamaani olen kolm neljandikku hono-raarti juba saanud, mu herrad. Kuid ma Teile nüüd joonistused kätte annan, kas saan siis ka wiimase weerandiätte?"

Saksa agent imestas ja tahtis juba wastu-tulelikku wastust anda, kui Arag temast ette jõudis.

"Herra agent tahab küll ütelda", hüüdis ta ruttu wahesele, "et ta selle kohta midagi kind-lat ei saa ütelda, enne kui ta walitsuse poolt lähemad juhatused on siia jõudnud."

Barra waatas Aragile otja ja naeratas.

Siis ütles ta:

"Näib nii, et herrad asja seisukorra üle weel pole selgusele jõudnud."

"Jgatahes näib", ütles Arag, "et me nüüd kuuleme, mis asjus Te siia tulite."

"Tulin Teile tött üttema."

"Jhus, olge siis nii lahke", wastas detek-tiiv.

Barra pööras Dr. Petersi poole.

"Mul oli au", algas ta, "ligi kaks aastat Teie walitsuse teenistuses seista."

"Mististi tahate ütelda: meie walitsuselt honoraari saada", parandas Dr. Peters.

"Kuidas ise soowite. Ja esimesest ilma-pilgust saadik tuldi mulle umbusaldusega wastu."

"Seda ei wõi salata, herra insener, aga Teie peate ka mõõndama, et meil Teie wastu umbusalduse tundmiseks ka küllalt põhjust oli."

Barra tegi, nagu ei oleks ta seda kuulnud-ki, waid jatkas:

"Olen selle aja sees Teie walitsusele suurt kasu saatnud. Kas on mul tarwis Teile meel-de tuletada, et suur osa teenest hääletu püssi ülesleidmisel minule kuulub?"

"Armas herra insener", wastas Dr. Pe-ters, kes ülesleidjat rahustada tahtis, jest et see nähtawasti ikka enam ärewusse sattus, "seda ma ju ei salgagi. Aga ainult wiimafel minutil kaldusite meie poole. Weel ial pole ma meest näinud, kes nii hea meelega kahe-kordset mängu armastab mängida kui Teie, herra insener. Ja mina olin see, kes Teid lei-dis. Kuid ma Teile esimese pakkumise esitafin, oli Teil — kui dieti mäletan — walida, kas wangi minna wõi . . ."

"Teie pakkumist wastu wõtta. Dige. Kas Teie nimetate seda walimiseks?"

"See oli sel ajal, mil Teid weel "inimsoo waenlaseks" kutsuti", jatkas Dr. Peters. "Teid kardeti enam kui ühtki päris kurjategi-jat. Ja ometi ei ole Teie dieti ial päris kur-jategija olnud. Seda peate ometi mõõnda-ma?"

"Mis tarwis see loba?"

"Lubage, et Teile seda seletan. Teie hoo-limatus ja hirmsus oli piiritu. Salastamata tallafite kõik maha, kes Teil ees oli. Kord kustufafite Berliinis elektriwagustuse, jest et Teile üheks filmapilgufiks kogu elektri-woolu tarwis oli. Teinekord — noh, see oli siis, kui wiimaks ometi otjustati Teid wangis-tada lasta."

"Ja siis tulite minu juurde", naeratas Barra, nii et ta nurdjahambad nähtawale tu- lid; see naeratus näol, lifas ta juurde:

"Aga ma olin weelgi pahem. Fanaatiline inimeste waenlane kolm aastat tagasi on üsna teine isik, kui insener Barra, kellega Te neil päewil tuttawaks saite, mu herrad. Urge us- fuge, et mingisugune wangikoda maailmas mind jaksaks kinni hoida. Kuid ma Teie wa- litsuse ettepanekutega nõus olin, siis sündis see hoopis teistel põhjustel: Mõõndunud ajal olen ma katjunud ehitajaks saada, et mitte enam häwitaja olla. Aga midagi sündis, mis mu usu kahlema pani selle jisse, m i d a uskufin. Ja nüüd, mu herrad —"

Ta jumbutas oma hääle ja jatkas siis:

"Nüüd olen ma jälle w a n a Barra."

21.

Mis nad kolmekesi kuulsid.

„Herra Dr. Peters“, jatkas Barra, „Teie tähendajate emme, et oma ülesleiduse ihele teisele riigile ära müüksin, kui see mulle enam pakuts. See umbes oli Teie arvamine?“

„Jah“, vastas Dr. Peters. „Oletame, teine riik pakuts Teile kats miljoni. Mis siis?“

Barra vaatas talle kummaliselt otsa.

„Noh“, ütles ta, „wahest wõtaksin selle pakumise vastu. Kaks miljoni on hull raha ja plaanid on mul veel alles.“

Dr. Peters astus telefoni juurde ja pani käe selle peale.

„Kui see Teie arvamine on“, ütles ta tõsiselt, „siis pole sugugi raske Teie jaoks wangi-stamijekäsku nõutada.“

Kuid Barra tegi tõrjuwa liigutuse.

„Ei, ei“, hüüdis ta, „see oli ainult naft. Et aga nüüd jälle äriasjade peale tagasi tulla: millal kawatsete mulle puuduvad 250.000 marka wälja maksta?“

„Müüpea kui leidus sõjawäe-attashee poolt ille waadatud ja heaks tunnustatud on“, vastas Dr. Peters.

„Ja millal tuleb attashee?“

„Homme.“

„See küll, siis loodan ka raha saada. Kui mulle siis wiimast osa wõlga ei maksta, siis on leping murtud. Ja tagajärjed on Teie kanda.“

Dr. Peters ja Krag filmitsejaid wäikest inseneri üllatatult.

„Teie olete minu wististi walesti aru saanud“, ütles Dr. Peters. „Ütlemin selgesti, et sõjawäe-attashee ülesleidust peab nägema.“

„Dige.“

„Kui nüüd aga leidus Teie käes enam ei ole? Ta warastati Teilt ju ära.“

„Attashee tuleb homme kell 12“, ütles Barra. „Siis seisab ülesleidus jälle oma kohal.“

Tahtmatult tuffatajaid mehed ja Dr. Peters piilus wargelt rahakapi poole.

„See on suurte sõnade rahulik wäljendamine“, pomises ta.

„Ja insener Barra wääriline“, jatkas Krag.

Barra filmitsees detektiivide filmapilgu ja ütles siis:

„Jah, w a n a Barra wääriline.“

Tükk aega walitšes waitus. Igauks mõlgutas oma mõtteid. Äkitselt ajas Barra pea kuklasse.

„Ma ei tea oieti isegi enam, mis ma veel kauemini inimesesõbra oja etendan“, ütles ta.

„Teie ütlesite, et midagi on sündinud“, üt-

les Krag tasakefi. „Kas arwate jellega mu-deliwargust?“

„Ei.“

„Siis katsun ma mõistatada, mis on sündinud. Teie leidite mõni tund tagasi põrandalt ihe paberitüki — päewapildi.“

Barra läks Kragi juurde.

„Mul on tunne“, sõjistas ta, „nagu oleksite Teie minu wastane.“

Ushjörn Krag kehitas õlgu.

„Oleme ju waremaltki olnud wastased.“

„Jah“, ütles Barra, „aga tookord pääsesite. Nüüd ütlen ma: seekord ei pea Te enam pääsema.“

„See on ju hirmus ähwardus.“

Barra terme olemus muutus äkki; ta sai armastuswääriliseks ja õrnaks, pööras arsti poole ja kuulas ta abikaasa ja lapse terwise järele.

Wastust ta ei oodanudki, waid läks atna juurde ja liikkas selle lahti.

„Mis Te teete?“ küsis Dr. Peters.

„Waatan, kui kõrgel aken maast on.“

„Mis huwi wõiks Teil selle vastu olla?“

„Te eksite; waras wõib ju siia ilma wähe-magi raskujeta sisse tulla. Talle pole redeliltki waja.“

Agent ja Krag filmitsejaid jälle üks teist; siis ütles Krag:

„Kuna Teist jälle on saanud w a n a Barra, siis kawatsete wist sisse murda?“

Agent kinni pannes pööras Barra jälle teiste poole.

„Ei“, ütles ta, „mul keerlewad alati õhutorpeedo plaanid peas. Kui saadi ära warastada mu ülesleidus, siis on wõimalik warastada ka minu plaanid. Siis oleks asi veel hullem kui ta praegu on.“

„Mina ei mõista, mille poole Te wõite tüürida“, ütles dr. Peters tasakefi.

„Mu armas, see on ometi küllalt selge“, vastas Barra naeratades. „Mulle tuli mõte, et minu joonistused siin wahest julgemas kohas on kui kodus. Nüüd aga näen, et jellest ei wõi olla juttugi. Herra doktor, kas Te siis wargaid ei kardagi?“

Arst tähendas rahakapile.

„Pealegi magan selle toa peal“, ütles ta.

„Ja mina siin selles toas niikaua kui siin wiibin“, jatkas Krag. „Ja laetud revolver on mul alati kaasas.“

Nende sõnadega waatas ta insenerile julgesti ja ähwardawalt filma.

Barra tegi, nagu ei oleks ta seda määrganud.

„Ei, pean küll riskeerima ja kallid paberid oma patka jätmata“, vastas ta.

Ja läks ukse juurde.

"Nägemiseni, mu herrad!"

"Ja seltskond?" küsis agent uuriwalt.

"Mis Te arivate?"

"Mis saab nüüd seltskonnast, kuhu Te meid nii lahkesti kutsujate — —?"

Jnsener hakkas waljusti naerma.

"Aga muidugi", hüüdis ta, "Teie olete ju mu wõõras. Lootuse järele ei jää Te tulemata!"

Dr. Peters oli tõesti üllatud.

"Ma arwasin", pomises ta, "et praegustel asjaoludel — noh, kuna Teie leidus ära warastatud — —"

"Ütlestin Teile juba, et mudel homme kell 12, kui sõjaväe attashee tuleb, oma kohal on. Mis on attashee nimi.

"Doberst Batt."

"See küll. Ujun, et temagi pidust osa wõtab. Kas arwate, et selle tähtsa leiduse walmissaamise puhul wäikest pidu ei wõi teha?"

"Põhjust selleks igatahes on, aga —"

"Ja pealegi tunnewad minu abikaasa ja weel enam mu abikaasa õde tantsust suurt lõbu. Muusika tellisin telegrafi kaudu. Minu abikaasa õde Valentiine soowiks nimelt Teiega, herra detektiiv, waltserit tantsida. Waltserit armastab ta eriti väga."

Åsbjörn Krag kummardas.

"Misjuguft waltserit, kui küsida tohin?"

"Waltserit „Harleini miljoniteft", wastas Barra. "Nägemiseni, mu herrad!"

Jnsener kummardas nii sügawasti kui ei tial enne ja lahkus toast.

Mõni minut hiljem wõisid herrad aknast näha, kuidas ta ruttu teed mööda oma mõisa poole töttas.

Agent astus tahtmatalt rahakapi juurde "Sain päris närwiliselt", ütles ta. "See inimene tegi mu otse segaseks. Ujun, et ta asjalugu aimab."

"Te ekkte", wastas Åsbjörn Krag. "Tema teab tähtsa kindlasti, kuidas lood on."

"Siis oli see tema poolt wististi lollus siin niimoodi esineda."

"Mitte jугugi. Kui meie ei oleks seda moodi tarwitanud, oleksime juba ammu kaotanud. Me jõudsime juudist ja Valentiinest ainult ette — see on kõik. Nüüd aga on tarwis ettewaatlik olla. Ma tunnen Barrat, ta on kõige peale walmis."

"Ta katjub mudelit tagasi warastada."

"Jah, selle meeleheitliku katse ta teeb. Tal on kawalad ja jultunud aitajad. Nüüd on ta selge, et ta Rööwämbliku poole on üle läinud. Sga filmapill wõime teda odada. Ta töötab meie ümber. Mul on, nagu muusiks ta juba siin ligidal. Pane ussele riim ette, doktor."

Arst pani riimi usse ette. Ta oli nii närwi-

lises saanud, et abikaasa ja lapse juurde läks emast rahustama.

Nüüd sündis midagi iisna igapäewast, mida aga ometi peab nimetama, sest et see asjade käigu kohta tähtjas on.

Ülki aja pärast tuli arst rahustatult tagasi ja kuulab agendi ja Åsbjörni Kragi juttu. Dr. Peters oli väga rahutu ja tegi sellepärast ettepaneku, leidust wõimalikult pea kindlasse kohta wiia, ja Åsbjörn Krag näitas talle selles juhtes õiguse andwat.

Nüüd algas wäike, igapäewane episood.

Proua Dr. Hõst, kes majapidamises tegew, awas usse ja küsis oma mehelt tasakesi:

"Tellitud ja tõesti kolm tosinat mune, arwas Joachim?"

"Ei", wastas arst. "Sgatahes ei mäleta ma seda enam."

"Aga munaeit on kõõgis", wastas proua, "ja kiinitab, et ja munad mõni päew tagasi olid tellitud."

"See on wististi ekkitus. Aga kui sulle mune tarwis on, osta nad."

Proua Dr. Hõst lahkus.

"Mina teen ettepaneku, sõõme õhtust siin toas."

"Suurepärane", ütles Krag. "Siis on meil rahakapp, milles nii kallid asjad peitub, alati filma ees."

"See küll, siis ütlen seda oma abikaasale."

Dr. Hõst awas usse, aga kohkus kõhe tagasi.

Kõõgist kajas kisa, täis ahastust ja südantõhestaw.

Dr. Hõst kahwatas.

"See on minu abikaasa, see on Anna", hüüdis ta.

Kisa kordus ja arst tormas toast wälja.

Agent ja Krag läksid talle järele.

Kisa kajas kolmat korda — ikka ahastuslikumalt ja kartlikumalt.

22.

Miks ei wastata.

Mehed jooksid saalist ja kõõgitoast läbi. Dr. Hõst jõudis esimesena kõõgikukse juurde ja kiskus selle lahti. Lähemal pilgul olid ta Åsbjörn Krag ja agent tema kõrwal.

Nad ootasid kohutawat nähtust.

Aga kõõki jõudes nägid nad, et proua Hõst seal üksi wiibis. Ta seisas akna juures, wahtis sealt wälja ja kipunud:

"Appi! Appi! Ta upub!"

Kõik ruttasid akna juurde ja nägid nüüd, mis proua Dr. Hõsti nii väga oli ehmanud.

(Särgneb.)

Punasel kaldal.

Saksa kirjaniku Amy Bothe romaani.

1.

Kuupaiste seisis liivajoomedel. Rahvatuult nagu furnatüüinal wahtis kuu kahwatanud ratas mustade, kiiresti lendawate pilwede wahelt, wubises meel kord, ja kustus siis. Pime, must pilwesein oli ära neelanud.

Maru mõirgas. Lühinal tuli ta läänest. Njades oma ees wett ja liiwamägesid, mis häwitawalt saare küladesse ja põldudele woolasid. Oli pime, öudne öö.

Torni müriwast ja lainete laskumiseft kähwatas äkki läbi põrutatu piksemürin. Wälguud lõhestasid õhku, siis wajus kõik jälle halli pimedusse, tühja, troostitusse öösse.

Läbi maru ja wihma ruttas üks naine. Ngarasti wõitles ta wihasse tormiga. Ta jalad wajusid pehmesse kaldaliiwasse, aga ifka jälle wõttis ta jõu kokku, ifka jälle ruttas ta edasi.

Muust wahariidest rätik, mis naise pead ümbritses, lipendas tuules ja marus, mis ifka jälle uusi wee- ja liiwakogusid maale wiskas.

Nüüd tuli peaaegu lõõstutaw hingetõmbus naise suust — ta jõud paistis lõpul olewat. Silmapilguks jäi ta nagu julgujeta seisma. Siis wõttis ta wõitluse uue jõuga käsile, wõitluse, mida ta niikaua kui mäletas tihti hõisates oli wõidelnud.

Oli ta nüüd teisets saanud — tema, Antje Rinkens?

Julgesti sammus ta läbi tormi. Rampeni tuletorn näitas talle teed. Edasi, ifka edasi läbi rannaliiva ruttas ja wõitles ta kõrge, tungew kehja.

Wiimaks tundis ta kindlat maad jalgade all. Ta oli Rampeni nõmmefõrgustikule jõudnud. Ifka ülespoole wiis tee.

Ta seisis järsku üleskerkiwal hiiglaliiwikul, hiiglakaljul, punasel kaljukaldal, mis äkki alla langes mühisewasse meresse.

Tuul rebis ta riideid ja kiskus tal hoolimatu wõimuga musta rätiku peast. Sing jäi tal finni, aimult wäsinud õhtamine tuli weel ta wabisevast suust, siis wiskas maru ta maha, nagu oleks wälk ta maha löönud.

Tasakeft urises kõu, ja lained pekfid metsikult wastu kõrget kallast.

„Hollaa, mis siis see on?“ küsis kare hääl, ja üks wahamütsiga ümbritsetud mehepea kumardas maaslamawa naise kohale.

„Antje!“ ksendas ta siis waljusti. „Kes

kurat sind siia ajas, naine? Mis on sul siia kesköösel asja?“

Ta kiskus mahakukkunu peaaegu toore jõuga üles ja raputas teda raskesti õlast.

Naine, kes pikkamisi toibus, karjatas kõledasti, kui mehe ära tundis, kes ta oli üles kiskunud.

„Genning, sina?“ tuli täis õudu ta suust.

„Jah, mina! Wõi ootasid sa siin kedagi teist?“ naeris mees pilkawalt.

„Jah,“ wastas naine, rätikut jälle pea ümber sidudes, „Genning, kedagi teist!“

Needmise sõna tuli mehe suust.

„Sa seda ütled sa mulle awalikult, naine? Lunnista, keda lootsid sa siin leida?“

„Meest, kes Sören Nielseni siit punaselt kaljukaldalt meresse liiskas!“

Laewamees Genning Rinkens waarus tagasi, nagu oleks teda raske hoop tabanud.

„Oled sa hull? Tahad sa sellega ütelda, et Sören Nielsen mitte wabatahtlikult wõi mõne õnnetuse läbi ei surunud?“

Ta katsus naise nägu uurida, aga pimedus ei lubanud seda. Minult torm mängis naise riietega.

„Ma ei tea, kuidas Sören Nielsen furi,“ wastas naine ühetooniliselt; „ei olnud seal juures. Alga ma tean, et ta elust wabatahtlikult ei lahkunud, ja tean, et lahkunu waim mõrtsukale rahu ei anna. Mlati kesköö, kui maru mühiseb, kiskus ta mõrtsuka sinna kohale, kus ta õhwer langes, nii kõneleb saaga meie saarel, ja ma tulin waatama, kes mulle kesköö, maru ajal punasel kaldal wastu tuleb.“

Mees hakkas karedasti naerma.

„Sõle naiste lori! Kas sul häbi ei ole,“ ksendas ta oma naisele, kes nüüd püüdis tema kõrwal sammu pidada, kui nad Rampeni küla poole edasi läksid, „kesköö, laste juureft lahku- da ja siin selle koerailmaga ümber aele- da? Kas see on korraliku freisinaise wiis?“

Mehe hääl oli müristamisest hoolimata ifka pehmemaks ja tungiwamaks muutunud.

„Misjugu- me lollus uskuda,“ jatkas ta siis, „et mõrtsukas wõiks julle punasel kaldal wastu tulla. Siis peaksin ju dieti mina see ole- ma, sest mina olen ju ometi ainus, kes julle on wastu tulnud.“

Widagi luurawat peitus ta hääles.

Naine wiskas tõrjudes käega. Ta hinges ruttu, marutuul pigistas rinda, kuna nad

nüüd üle Kampeni nõmme küla poole sammusid.

„Ei jaks enam,“ tahtis ta mitu korda ütelda, „mine sina edasi ja jäta mind siia paika.“

Uga ikka jälle pigistas ta huuled sõnatult kinni. Wärin käis ta hingest läbi, et ta ülewal punasel kaljul ise oma mehega, oma laste ijaga oli kofku saanud, kui ta wälja läks seda ootama, kes ta kasuwenna Sören Nielseni, nagu ta kindlasti uskus, surma ajanud ja kes nüüd kesköl pidi tulema kohta filmitsema, kus ta ohwer langes.

Chauflit hirm, walu nii äkki elawate kirjast lahkunud mehe pärast ja wiha selle üle, et ta Henningi kõrwale kuulus, wõitlesid noore naise hinges meeleheitlikku wõitlust ja raugendasid ta wammu. Tasakesti ja walusasti ohtes kuktus ta maha ja wihtm ning maru tormasid temast metšikult üle.

„Araneetud!“ pomises Henning Ninkens, filmapilgu nõutult ringi waadates. Siis tõstis ta oma naise ägeda liigutusega üles ja kandis ta ühe ilusa Friisi maja juurde, mis küla ja Kampeni sanatooriumi wahel just mere ääres seisis.

Tuli, mis kaugele nõmmele. järeas, oli talle teed juhatanud.

Ugarasti pörotas ta koputajaga ufje pihta.

Siis kuulatas ta põnewalt. Uga ei kuulnud muud kui torni hulguniist ja lainete laskumist.

Winnats ometi kajasid tugewad sammud, ja awatud ufje läwele ilmus, latern käes, tugew mees, kel päewitanud nägu ja wälkumad, terashallid filmad.

„Henning Ninkens!“ hüüdis ta imestades. „Keda Teile toote?“

„Loon ainult oma naise, herra von Rantzau. Wabandage, herra, aga naised ei jaks ju midagi kanda. Wälke tuulehoog lütkab nad ümber. Ära minestas ta, minu Antje, ainult pisut wee ja tuule pärast, aga muudu teeb ta, nagu jaksaks puud maast wälja kistuda. Urge pange pahaks, herra von Rantzau, et Leid effitame, aga külasse ei jaks ma teda enam wiia.“

Wastumõtja, tugew mees, kel taw, tahtefindel näoilme, oli kohe juure saali ufje awanud. Laternat maha pannes, asus ta kohe juurde ja lähemal filmapilgul pikutas Antje diiwani pehmel polstril. Diivan oli kamina ette lükatud, milles hele tuli põles.

„Wa waatan järele, kas minu wana Nan weel ülewal on, Henning Ninkens,“ ütles Geert von Rantzau; „Antje peab märgadest riidest wälja saama!“

Kajas liipaw samm, ja üks wana eit as-

tus uudishimulikult ringi waadates saali. Peas kandis ta walgest riidest tanu, mille sisse wäikesed mustad lilled õmmeldud — tanu, mida köit Syhti saare naised wanal ajal kandsid. Antjed nähes löi ta käed kurtse üle pea kofku.

„Jäta ahastamine, Nan Bundes,“ ütles majaherra, „ja aita seda naist seal. Meit seljast maha ja palawat teed. Wõisid?“

Ta andis Henningile märku, et see järele tuleks, ja awas ühe kõrwaltoa ufje. Uga enne kui ta sinna kapteniga sisse astus, waatas ta weel kord tagasi noore naise poole, kel wana Nan praegu musta rätiku peast ära wõttis. Ja ta nägi tarretanud filmil, kuidas Antje juuksed kui jula kuld üle polstri kuni maani woogasid.

Weel ilal polnud Geert von Rantzau niisugust toredust näinud, wõi seda oli ju kaua aega tagasi, millal ta seda oli näinud, ja ta seisis filmapilgu saamatult ja wahtis minestanud naise peale, kelle mustad filmakulnud ta juustega wastolus seisid ja nagu mustad, laiad warjud kahwatanud põskede kohal seisid.

Nüüd tõusid need warjud pikkamisi ja küfiv pill uitis ringi, teda õstides ja tabades. Siis wärires naeratus, õrn naeratus peene naisejuu ümber, mida salajane walu palistas, ja filmad läksid jälle kinni wärirewas kartuses.

Geert von Rantzau pani ufje kinni ja astus Henning Ninkensi juurde tuppale, kus see juba oma õlikuue ja nõwetawa kibara ära wõtnud ja nüüd uudishimulikult wana maja toredat sissefeadet filmitfes.

See oli, teadagi, teistfugune kui temal, kui-gi ta alati uskus, et tema maja rikas maja oli.

Misfugused kallid tammekapid ja mööblid ja misfugused toredad Delfti portjellaanasjad fimsfidel! Misfugused kunstlikud niferdused ehtifid seinu! Peaaegu igal pool lendawmao muster, nagu see saarel wiisiks oli, märgiks, et lendaw madu kallid warandusi warjab.

Henning Ninkens nägi seda kõike terawail filmil. Tema oli maailmas juba palju reifinud ja oli ise ka oma efiwanematelt rohkesti niferdatud asju pärinud, aga niisugust rasket tammist kirjutuslauda, millel ilusad wäljalõigatud lõwipead ehteks, ei leidunud saarel teist. Herra von Rantzau, jah, see oli peenike herra. Wäljast oli ta maja Freddenshoog (Rahuküngas), lihtne, kandis lihtsat pillirookatust nagu teisedki majad saarel, aga sees — sees walitses hiilgus ja rikkus, mis Henning Ninkensi kadefats tegi ja teda ärritas.

Geert von Rantzau luges ära selle mehe mõtled.

„Meeldib Teile see?“ küfis ta tasakesti ja

naeratas oma heledate murrude alt, kuna ta ise tammise weinikapi juurde astus.

Ruttu, ilma wastust ootamata, waldas ta tulist weini peekrisse ja ulatas selle oma hili-
sele mõrale.

„Sooge, Henning Rinkens, see teeb Teid
soojaks pärast wihmas ja tuules käimist. Küll
Te naine jälle Rani käte all toibub. Tahsin
Teiega mõne sõna rääkida.“

Trofitow joon ilmus laewamehe habemeta
näole, mida waltjad-pruunid lühikesed juuksed
ümbritsesid. Mehe lai rind paisus nagu trot-
sitwas tõrjumises, ja ta sinifilmadest, mil tumed-
ad kulmukarwad, lendas peaaegu waenulik
pill kõlise mehe poole.

Geert von Rantau oli Kamperi külas juba
hulk aastaid teatud wiisil walitsenud, kuigi
ainult oma olemise läbi, teda oli Henning Rin-
kens juba poissina alati waenulikult silmitsen-
nud, sest et see mees temast rikkam, parem ja
suursugusem oli, kuna tema, kuigi palju me-
rel sõitnud, ometi weel polnud tõusta jõudnud
kapteniks.

Henning Rinkens jurus oma walged, wäl-
kuwad hambad kofku.

„Juhus toob Teid minu maija,“ algas
Rantau ja tähendas toolile: „ja nimelt sel
ajal, mis Teie naisele õige raske on. Õpetaja-
majas, kus ta üles kaswas, on laudsil ainus
poeg, kuhu wana inimese terve lootus, furnult
ja tarretult — uppunud. Usun, Teie naine oli
Reitumi minemas, et wenda weel kord näha,
ja et tuul ja wihm teda teel tabasid. Te teate,“
jatkas ta, kui oma hilise mõõra filmis rahutult
märkas, „et minagi Sören Nielsenis kaotasid
sõbra ja et ma kõige wastu, mis õpetajamajas
sünnib, juba lapsepõlwest jaabid kõige elawa-
mat sõnatõttu tunnen, ka Teie naise wastu,
Henning Rinkens, ja tema õnnetuse wastu.“

„Mis on Teil minu naisega tegemist,“ wi-
hastas laewamees. „Kas Antje on Teilegi mi-
nu peale kaebanud? Seda ta armastab, sest
keegi pole nii paha kui tema mees.“

„Õhite, Henning. Mina ei ole Teie naist
kaua aega näinud ja tema ei ole minuga Teist
ka sõnagi rääkinud. Ma tean, mis me saarel
sünnib, isegi kui siit kaua ära olin, ja tean, et
teed, kus Teie rändate, head teed ei ole.“

Laewamees kirjutas wihafelt püsti.

„Kas olete õpetaja, herra von Rantau, et
enesele õiguse wõtate minule teed juhutada. Ei,
herra, sellest pole midagi kirjutatud. Olen ise
oma peremees ja wõin teha, mis ise tahan.“

„Aga Teil on ju lapsed, Henning! Kas
Teile see siis rõõmu teeb, kui oma naist, oma
laste ema, nii haawate? Nägin Teid eile hom-
mikul Õse Lameni seltsis nõnnel; nägin Teid

eile lõunal Õse Lameni seltsis mere ääres lii-
was pikutawat; nägin Teid õhtul Õse Lameni
seltsis wälja merele jõudwat, kuna Teie
naine waitfist ja kurtwalt kodu istus, Teie pä-
rast mures olles ja käsi ringutades. Kas Teil
siis häbi ei ole?“

Henning Rinkens pööras pomisedes kõr-
wale. Tal oli piinlik ja paha selle mehe teras-
hallidesse filmadesse waadata, kes teda tundis.

„Häbi?“ hüüdis ta hooakaupa. „Miks?
naise pärast, kes terwed päewad wingub ja nu-
tab ja kellele meesugune weel küllalt hea ei
ole? Ei, herra! Mul on himu täis. Ma ei ta-
ha alati etteheitide kuulda ja nägu näha, mis
iial ei naera. Sülitan kõige oma kodu peale.
Tahan ka pisut elu maitsta, ja Õse Lameni, te-
ma oskab naerda, on iseäralik inimene. Noh,
Teie tunnete ju teda ka, ja ma usun, tema, see
pimane nõid, wõrgutab Teidki, ja nüüd tahate
mulle ära feelda selle, et Õse mulle paremini
meeldib kui Antje oma alatiste noomitustega
ja kõlise näoga, mida ma enam nähagi ei wõi.“

„Aga Teil on ju lapsed, Rinkens! Mõtelge
ometi nende peale!“

„Ja jah, sa armas Sumal, nad on alles
wäikesed ja Antje asi on nende eest hoolitseb. Ma
usute, herra, et ta lapsed ükki jättis ja sel
tormisel ööl ükki wälja läks? Noh, küll ma tal-
le homme selle eest näitan!“

„Teie ei kõwerda ta juukseidki, Henning
Rinkens, wõi Teil on tegemist minuga. Kas
arwate, et Teie naine ilma tungiwa põhjuseta
selle pika tee läbi torni siia ette wõttis? Wõi
tunnete isegi põhjust?“

Meremees wabises mehe terawate filmade
waate all.

Põhjust? See oli ju loll, aga seda ei wõi-
nud ta sellele mehele ju ütelda, kes tegi, nagu
oleks tema, Henning Rinkens, ta saapapuha-
taja.

„See'p ta narrus ongi,“ urises ta. „Ta
on Sören Nielseniga pärast nagu meeletu, just
nagu oleks ta teda armastanud, kuna mina te-
ma mees olen ja tal teistega tegemist pole!“

„Muidugi oli Sören Nielsen talle armas,“
wastas Rantau kõtselt. „Sören oli ju ta
wend, kes teda ta lapseas hellasti hoidis. Aga
sellest ei saa Teie aru, Henning, ja seda pole
tarwis. Aga seda ütlen Teile, kui ma weel
kord kuulen, et oma naist pekate, siis katke-
b minu kannatus Teie wastu. Te mõistate, mis
arwan. Mitte ilmaaegu ei ole Te oma naist
täna Jreddenshoogesse toonud. Antje seisab
täna päewast jaabid minu kaitse all. Nii,
seda tahsingi Teile ütelda, ja nüüd tehke, et
koju saate. Kui Te naine toibub, wiin mina

ta õpetaja maija. Sest sinna kuulub ta nüüd, kuni Sören on mulda fangitatud."

"Ja mina ei falli jeda, sest tal pole kõrgi õpetajarahwa juurde midagi asja!"

"Kui Teie, Henning Rinkens, ei taha matusele tulla, ärge tulge. Te teate ise kõige paremini, miks Te ei tule. Aga Teie naine on Nielseni perejt ja tema kohta ei ole Teil midagi ütelda."

"Ja lapsed?" küsis Rinkens urisedes.

"Olen kindel, et proua Antje, enne kui listist lahkus, laste eest hästi hoolt kandis."

Henning hakkas karedasti naerma.

"Teie olete temale ju heaks admokaadiks, herra. Teete, nagu oleks see kohust unustaw naine otse wooruse eeskuju. Waewalt tunnete ju teda, wõi on asi teistiti? Mis?"

Jälle tabas Rangkau mehe luuraw, peaaegu wihane pill.

"Mul ei ole Teile enam midagi ütelda, Rinkens. Kui Teie oma hing häbi ei tunne oma laste ema ja naisi peksmast, siis wõib lõpuks ka seadus wahela astuda."

"Seadus?" Rinkens lõi rusikaga põrudes lauale. "Seadus! Tulgu seadus! Kas arwate, et ma jeda kardan?"

"Küllalt!" wastas Rangkau ja awas ukse.

"Nüüd wõite minna ja homme, Henning Rinkens, lodan ma, et Teid Sören Nielseni matusel näen. Kas saite aru?"

Meeeste filmad puutusid kokku. Nad filmisid üksteist waemulikulult. Ja mõlemate meeste filmist paistis paendumata tahtejõud.

Henning Rinkens waatas kord diivanile, kus Antje ikka weel, juuksed lahti, uinus.

Läwel pööras Rinkens weel kord ümber ja hüüdis:

"Niipea kui ta ärkab, peab ta koju tulema. Nielseni juurde pole tal asja!"

Rangkau wiskas käega ja pani ukse sõna laujumata kinni. Siis peksis ta oma käsi kergesti kokku, nagu oleks ta nende pealt tahtnud mustust maha raputada.

Ettewaatlikult astus ta diiwani ette, kus Antje puhkas. Kamina juures rippusid Antje riided. Nätit oli põrandal.

Rangkau wõttis selle üles.

"Ta magab juba ammu," fofistas wana Ran, oma hammadeta suud naeratusele sundides. "Palaw tee oli talle hea. Jumal hoidku, on see kellegi mees. Läheb ja ei waatagi naise peale. Kui see nüüd surunud oleks!"

"Minge magama, Ran," ütles Rangkau; "olen Teist noorem, ja kui mulle Teid waja on, siis kutsun Teid."

Eit noogutas pead.

"Suurt wigat ei näi tal olewat. Seal on

weel teed, kui jeda waja on, herra. Antje aga magab terve öö. Näib olewat waga wäsinud, ja homme, homme on tal weel raske päew ees!"

Eit komberdas wälja ja Geert von Rantzau jäi oma magawa wõõraga üksi.

Ettewaatlikult, et mitte wähematki kära teha, pani ta weel mõned halud kaminasse ja need hakkasid heledasti põlema. Ta kruwis ka lambi tahki kõrgemale ja wõttis raamatu kätte, et lugeda. Kuid peagi lastis ta raamatu jälle langeda.

See ei läinud. Tutuajamine Henningiga oli teda enam ärritanud, kui ta jeda tahtis mõõndada, ja siis pidi ta ka ikka jälle noore naise peale waatama, kelle juuste peale leegid punast walgust heitsid. Misjuga sed toredad kulbjuuksed, mis seal walgel padjal puhkasid!

Nastad kadusid ta ees kui unenägu. Ta oli kord juba jeda toredust näinud, paljude aastate eest, kui ta Sören Nielseni feltsis õpetaja aias ühes wäikse Antjega jooksis ja oma näo Antje kulbjuuksesse peitis, nii et see talle ehmatades otja waatas.

Häbi oli tal seekord olnud suurte, hallide, tõfiste lapsesilmade ees.

Ja siis oli talle ühel päewal Sören Nielsen tunnistanud, et ta Antjet armastawat, ja et neist kord paar saab, kui ta ülikooli on lõpetanud ja taft midagi juba on saanud, nii et Antjele wõib kodu pakkuda.

Siis oli Geert siidames sügawat walu tunnud, aga mis sõber talle usaldas, jeda hoidis ta kui püha teadmist oma põues.

Metifikult oli siis temagi wälja elusse tormanud; palju waheldust oli talle maailm oma kirjudefega pakkunud, ja seal wäljas oli ta Antje peaaegu unustanud.

Kaua jäi ta, ainult mõned liihikesen suwepädalad maha arwatud, saarelt eemale.

Jmestufega oli ta kuulnud, et Antje Henning Rinkensile mehele läinud, kes niihästi hariduse kui ka laadi poolest temast alamal seisus, sest Antje oli õpetaja-majas hea kaswatuse jaanud.

Kõik katsed, mõne sõbraga selle arusaamatu asja üle rääkida, olid luhka läinud.

Sören Nielsen oli alati ainult tummalt tõrjunud, aga ial enam ei olnud Sören Nielsen saarele ja isamajasse tagasi tulnud.

Ja nüüd, mil Sören Nielsen mitme aasta järele kord ometi jälle isamajasse tagasi tuli, oli saatus karedalt ta elusse kahmanud.

Punase kaldalt oli ta leitud. Meri oli ta wastu seina paisanud, jeda näitas werine otfaefine, ja siiski oli mingisugune hea laine ta õrnasti walgele kaldaliiwale kannud.

Kas oli ta wabatahtlikult elust lahkunud, tema, kes ometi tuli rahu tegema?

Süüaw ohe uinuja juust äratas Geerti mõtetest. Ta astus Antje woodi ette. Selle pöskedel õhetas kerge palawikupuna.

Pikkamisi tõusid tõmmud ripsmekarwad. Nagu ehmatades läksid nad jälle finni, kui wana ees tõfiseid, uuriwaid mehefilmi nägid.

„Kus ma olen?“ küsis ta, käega üle otjaesise äigades ja uuesti awades filmad, mis selgelt ringi waatasid.

„Minu juures, proua Antje, Teie wana sõbra Geert Rangkau juures. Jääge rahulikult,“ palus Geert, kui Antje äkki istukile tõusis ja juukseid sõlme hakkas koguma. „Teie ei tarwitse midagi karta. Teie mees ise tõi Teid siia minu maija!“

„Senning Rinkens, kus ta nüüd on?“ tuli wärisjades ja nagu õudu tundes noore proua juust.

„Ei tea, aga ma arwan, ta jääb õõfeks Kampeni, kui ta homme Keitumi tahab matusele minna, siis jõuab ta waelwalt weel enne Listi.“

„Ta tahab Keitumi minna? Tahab Sören Nielsenile wiimast au anda? Tema?“

Antje Rinkens hakkas kõledasti naerma.

„Seda tahab ta? Seks on tal julgust?“

„Ufuf, et ta seal on. Nüüd aga, proua Antje, peate magama. Teile on hommiks jõudu waja. Ütlefin Teie mehele juba, et siia jääte ja siit, kui küllalt terwe olete, õpetajamaija lähete. Mina ise tahan Teid saata.“

Antje äigas üle otjaesise, nagu tahaks ta mingisugust piinawat mõtet eemale peletada. Siis aga ulatas ta, filmi täitfa lehti tehes, Geertile mõlemad käed, ja taja, nagu sofin, tuli ta huultelt:

„Teile oli ta ju ka armas, meie Sören, kes nii hea oli, nii ustaw, kes ikka ainult üht tahiis, ja kellele ma pidin walu tegema, ah, nii kibedat walu!“

Metsikult hakkas ta nuuksuma, ja palawad piwarad, efimefed, mis ta kaua aja tagant nutnud, woolasid tal üle näo, mis nüüd wärisjedes kulbjuukseste kessele kadus.

Rangkau filmittes õnnetut naist tõfifelt. Misjugune warandus oleks olnud Antje Sören Nielsenile! Kui õnnis mõis mees olla, kelle oma ta oli, ja ometi teadis ta, et Antje wäsem oli kõigist naistest, sest ta oma mees pettis ja pekjis teda, mees, kes teda oleks pidanud kaitsuma!

Ta wõttis Antje kätest rahustawalt finni. Ses liigutuses oli nagu midagi nemmalikust hoolitujest, aga siiski ka midagi nagu walusast, jafajast loobumifest leekiwast õnneft.

„Ütelge mulle ainult üht, proua Antje, ainult üht: mispäraft läkfite temale? Kas armastafite oma meest?“

Peaaegu metsikult loitfid noore naise terashallid filmad järana. Piwarad kuiwafid, ja wali ilne tekkis ta noorele näole.

„Urge küjige!“ puhkes ta lühidalt. „Seda ei mõi ma ütelda!“

Siis pöbras ta näo kõrwale ja lamis waifjelt, üsna waifjelt, unetult, wali joon ikka weel peene suu ümber.

„Tema, Sören Nielsen, ei tule nüüd ita! enam tagasi, ei ita!“ tuli siis ta huultelt.

Ta kahmas äkki oma kõrwal seiswa mehe käest finni ja ajas enda istukile.

„Kas ufute, herra von Rangkau, et ta wabatahtlikult surma läks? Kas ufute seda?“

Ta ta waatas mehele läbitungiwalt otja.

„Ei, proua Antje, seda ma ei ufuf.“

„Ja ometi olen mina süüdlane, et teda enam ei ole, et ta wanad wanemad teda taga nutawad — mina, mina ükfi!“

„Urge ennast nii piinake, proua Antje; mõib olla, ehk on tema meist kõigist parema aja walinud. Aga nüüd peate magama. Kas pean Teile saatma oma wana Mami, mõi tahate ükfi olla? Hommik ei ole enam kaugel!“

„Magada,“ pomises noor naine ja firutas waiba all oma noort keha, „magada! Jah, seda ma soowikfin, üsna sügawasti ja raskesti, et ita! ei ita!gi enam ärgata. Ma magan juba — nii magus on sõprade juures mitibida, kes head on ja andeksandwalt kätt pigistawad, kes külmasjüdamlikult ei mõista kohut, waid kaituwad lugeda meie hinge ja seda mõista, mis me paha tegime. Sören Nielsen armastas Teidki, herra von Rangkau, armastas Teid wäga —“

Ta pigistas filmad finni. Nagu mustad peened loorid seifid mustad filmakarwad kahwalamud pöskede kohal. Punane suu awanes kergesti. Nagu naeratus, nii magus, nagu lapsjed unes naeratawad, ekfis sellest üle, siis unus Antje, sügawasti ja kindlasti.

Ta Geert von Rangkau seifis afeme ees, iibe mõõra naise ees, kelle mehe ta natufese aja eest nii karedalt minema saatnud, ja wahiis nagu unenäos näole, kus weel lapsenaeratus walurikka suu ümber mängis. Ta jälle oli tal nangu lapsceas, nagu peaks ta oma õhetawa näo peitma pehmesse kulbjuuksesse, mis ta ees pedjal meelifegawas ilus firas.

Aga ta jäi paigale.

Tunumalt wahiis ta noorele naisele, kelle form ta maija toonud.

Siis läks ta tagasi oma tuppä. Rõwasti finni pani ta saali ukse oma tagast, sest kogu

õbb kuulataks ta iga hingetõmbust, mis teiselt poolt ust tuli naise suust, kes rahulikult uinus.

Maru oli lõpnud. Minult weetwood kohisid veel wahunades oma laulu.

Saare kohale tõusis roositiitwul noor hommik ja mässis kogu Freddenshooge leekwasse walgusesse, mis wanal sammeldanud pillirookatusel sammetses toreduses kiirgas.

See oli sama noor hommik, mis Sören Nielsenile walguft pidi andma ta wiimsel teel, Sören Nielsenile, kes Keitumis nii sügawas unes uinus.

2.

Üle nõiõmme ja läbi walge merekaldaliinwa olid nad tulnud — kõik wanad õpetajamaja sõbrad. Sala, laewaga, wantriga — Westerlandist ja Hörnumist, Kampenist ja Braderupist, Muntmarshist ja Wemungstedist. Sõegi teistelt saartelt olid inimesed tulnud, et oma ustawale õpetajale ta raskel tunnil lähedal olla, tunnil, mil ta oma ainisa poja hauda kandis, poja kelle taqasitulelut ta aastate kauwa oodanud ja kes nüüd tummalt ja kangelt lammas mustas kirstus, mille kõrwal küünlad põlesid.

Õpetaja Nielsen oli oma naise seltsis poja juba enne Sumalaga jätanud. Nüüd seisid ta tõsijel, pehmel näol, pea ümber hõbewalged juuksed, saalis ja ütles külalistele tere tulemast.

Geert von Rantzau aitas teda selle juures ustawalt ja Antje wiibis õpetajaproua juures, kes juures toas meeheheitel oli ja aru ei jaksanud saada, et ta wiinastki last, ta ainust poega, nüüd taheti wälja wiia igawesele puhkusele.

Laia afna juures, mille ees kirjud geraaniad ja heliotroobid noogutasid, istus tugitoolis üks waewalt kuuekümnene-aastane neiu ja wõttis unistades wälja aeda, kus üks osa leinajaid oma lilledega ja pärgadega rongi ootas, mis furnule pidi wiimast au andma.

„Waata ometi, wanaema,“ pööras neiu wäike õpetajaproua poole, kes mustas leinakleidis, must tanu peas, wäiksest istus ja oma nutetud, kahtwatarud nagu kätse peitis, „waata ometi neid ilusaid lillesid, mis nad onu Sörenile toowad. Ah, kui ilus see on! Ei tea, kas sulle ka niipalju lillesid tuuakse, kui mina suren?“

Antje andis noorele neiuale tõsijelt märku, et ta wait oleks.

„Minu arust ei ole suremine sugugi nii paha, wanaema,“ jatkas Jungles, õpetaja proua ainus lapselaps, kes wäga õnn oli ja juba palju aastaid weertoolis pidi wiibima, aga siiski päitejapaisteks oli kogu majale; „kui filmad

finni panna, siis on kõik otjas. Kõik piim, kõik walu! Siis wõib wälja puhata ja unistada, ei tarwitje enam midagi paha näha ega paha inimest kuulda — kõik on siis läinud!“

„Wait, wait, Jungles,“ sõistas Antje ja siitas rahustawalt lapse särawaid juukseid. „Ira tee wanaema südant veel raskemaks!“

„Miks pidi ta surema, minu Sören,“ ütles wanaproua, „just nüüd, mil ta lugupeetud. Seal seisab raamat, mille ta on kirjutanud, Antje. Wõid selle kaasa wõtta ja lugeda.“

Antje noogutas pead, — kõri oli tal kinnis ja palaw. Ta ei saanud sõnagi suust.

„Miks ei wõtnud onu Sören õieti Antjed omale naiseks?“ küsis äkki Jungles ja uris oma suurte sinifilmadega tähelepanelikult wanaema nägu.

Wäike õpetajaproua ajas enda ehmatades püsti ja kindlusetu pill lendas ta filmist Antje peale, kes tarretult oma ette wõttis.

Kui kohutatult kahtwatu oli ta! Wäikjad juuksed wõludes palmikutes pea ümber, seisid ta mustas leinakleidis afna juures, kiwistunud, liikumatu kui kiviuku.

„Genning Rinkens oli Antjele armsam, laps,“ wastas õpetaja proua. „Mis suguseid lolle asju sa küsid!“

Antje pea kähwas wälkuma lõbbwail filmil taqasti, peaaegu näis, nagu tungiks tal äge wõustus keelele, aga ta surus hambad kokku ja läks waitides wälja.

„Mis Antjel on?“ küsis Jungles, oma pruuni pead sügawale polstertoolile nõjatades. „Ta on üsna keistfugune kui muudu. Usun, ta on onu Sörenit ometi wäga armastanud, wanaema. Eks ole nii?“

Serge puna lehmis õpetajaproua näost üle. Tawaste astus ta oma lapselapse juurde ja wõttis neiu wäikesed käed rahustawalt oma kätte.

„Sa ei pea niipalju küsima ja järele mõtlema, Jungles. See ei kõlba niisugusele lapselale kui sina. Nüüd aga tühem ma veel kord Söreni juurde, veel wiimast korda!“

Roor neiu nokutas pead, pisarad filmis. Tõsijelt ja pühalikult fajas surmakell kirikutornist.

Wäiksest pani Jungles käed kokku. Ta kuuldas kellaheli, kui wanaema ju ammu toast lahkunud.

„Seda ma juba arwasin!“ kõlas äkki sügaw hää Jungles kõrwale. ja Geert von Rantzau kummardas lahtesti tema kohale. „Äkki, ja pisarad filmis!“

Jungles sirutas Geertile pisarafilmi oma kätte wastu.

(Särgneeb.)

Maiõõ.

Boola kirjanik Marya Rodziewicz.

Suur waietus walitjes igalpool. Päite läks looja ja pikkamisi hakkasid tähed üksteise järele wilkuma, — maapeal lõppes töö ja alt maapinnalt paiskjad tuled üttidest.

Oli pikk maipäew inimesele, päitsele ja wäljadele.

Niiud andis tunnistust kaste maa raskest tööst, tähed taewa waewast, õhtulaul inimeste hädadest . . . Sõgi lõikas külast läbi, ja üffi see weji kohjies, rääkis ja elas. Tema sügawusse langes wiimsest ütist tulekuma ja muutus weepinnal weriseks plekiks. Ütist kajas laul ja katkestas waiutse.

Ütis puhkas neli inimest.

Peremees juhtetas poopikutades piipu; perenaine kooris kartulid; aina all saatis noor sulane wiitulil laulu.

Noor naisterahwas seisus kolde ees ja laulis. Kullu taha kookupandud kätel, wõrgutawalt pea kullas, lastis ta oma filmad sulase poole lennata.

Ta ei olnud enam neiu. Rõlewärwiline rätik kattis ta liihisejeksloigatud juukseid; ta kandis abielus olevate naiste riideid; korallid ei ehtinud enam ta rinda. Noor oli ta ja ülikena. Mustade filmadega, näost pruun, hästi kaswanud ja paenduw. Ta liigutusjed olid metsikud, hullus jãras ta filmades. Ta laulis juba kaua, ikka samas seisatus, ja ärritas sulast oma mõistatusliku naeratusega, pikkude leegiga ja huulte purpuriga.

Nii tihti kui tuli kolde õhwardas kustuda, wiiskas perenaine mõne waiutse halu sinna peale, ja silitas mõõda minnes noort naist õrnasti.

Wiimaks lastis sulane wiulipoogna langetada, noor naine jäi wait. Üti õhkkond läks äkki tihhjaks ja õudseks.

„Saula edasi, tütar“, algas perenaine.

„Saul on otsas!“ wastas tütar ja sirutas laisalt oma käsi.

„Ah, mis otsas!“ naeris sulane. „Pulmalaulu ei ole ja ju weel laulnud.“

„Pulmalaulu!“ wastas noorik ja kehitas põlglikult õlgu. „Sulle on ju pulmalaul lauldud, ja sulle ka.“

Lusajelt lastis ta pea rinnale ja näis äkki wananemat.

„Mis sellest?“ hüüdis sulane wäljakutsuwalt. „Seda on meile lahus lauldud, laulame seda niiud kord koos.“

„Oh sina üleannetu“, naeris ema laialt. „Naise juurde minekuga on sul aega küllalt!“

„Ega ta ära ei jookse“, wastas sulane põlglikult. „Noh, Marynka, laula edasi!“

Marynka naeris iselaadilikult, kibedasti ja wallatult ühtlasi, wiiskas pea kullasse, nii et rätik õladele kullus, ja algas pulmalaulu, mis jugugi lustilik ei olnud. Sulane laulis kaasa.

Sel filmapilgul awati ütiüks ruttu ja tõlas harilik teretus:

„Kiidetud olgu Jeesus Kristus!“

Laul katkes äkki. Noorik waatas sisseastuja poole, taganes ja kahwatas. Sulane tõusis ja kahwas tahtmatalt nurgas seiswa aeru järele, perenaine karjatas ja lõi käsi kofku.

Minult peremees ei näidanud inestust, noogutas tulija poole pead ja wastas:

„Sgawesti!“

Külaline astus tuppa ja pani ukse oma taga finni.

Noor, tugew ja tüse, rahulik, kuruwa näoga; ta kandis halli kuube roheliste äärtega, metjawahi mütsi ja säärtega saapaid.

Rõewarrel rippus tal tõhufott ja õlal püüs, mis ta kõhe nurka asetatas.

Siis pööras ta nooriku poole.

„Tere õhtust, Marynka!“ ütles ta ja katkus naeratada.

„Tere õhtust, Jakob“, wastas noorik ükskõiksest.

„Ja teile ka, isa ja ema, soowin ma head õhtut, samuti sulle, Matthias. Kuidas käsi käib? Kõik hästi?“

„Jah, noh, ikka niisama“, wastas peremees. „Ja mis on sinu poolt kuulda, poeg?“

„Ka minul on kõik niisama“, wastas see ja noogutas pead.

„On sul isu?“ küsis perenaine.

„Ei. Olen wõinud. Tubli tükk teed. Soowiksin pisut puhata.“

Ta pühkis warrukaga otsa eest higi. Rummaline wõinutus paistis see olevat, sest ta oli walge kui lina ja huuled olid hallid. Ta lastus toolile ja õhtas.

„Bean ma sulle napsu andma?“ küsis Matthias naedes. „Näed wälja, nagu oleks sulle tont wastu tulnud.“

„Mhastused on tontidest pahemad. Tänan napsu eest. Kõhe pärast pulmi wandusin joomise ära.“

Rõhutu waietus waldas tuba.

Külaline, kes läbi afna wälja waatas, katkestas selle:

„Öö — see armas öö. Ei häält ega liikumist, ja soojus tungib südamesse. Kodutee saab ilus!“

„Kas sa ööjeks ei jää?“ küsis peremees.

„Ei, tarwis koju rutata. Teenistus kutsub! Jään tunniks, kuni kuu tõuseb.“

Ja tõusis, astus nooriku juurde, istus tema kõrvale toolile ja wõttis ta käest kinni.

„Laule laulsid sa, kui tulin“, ütles ta pehmemsti. „Laula kord mullegi!“

Noorik laskis ennakst silutada ja paitada, etnult, ükskõiksest, ja wahtis tarretult läbi afna pimedasse öösse. Paludes waatas külaline talle näkku, kawa, kawa.

Ühel seisis Matthias ja wahtis nende poole. Siotja piirut rahutult ja kadebalt, siis iseteadwalt ja juhtumult. Ta pani piibu põlema ja hakkas pilkawalt naeratades laulma.

„Muisaid laule laulad sa, Matthias“, ütles Jakob, „kuna on seda kuulda.“

Ja pööras nooriku poolt kõrvale, nagu tardunud nooriku järgest ükskõiksusest, toetas pea kätele ja näis tikkawat.

Matthias laulis naeratades edasi.

„Jah, nii see on“, algas Jakob äkki, tõusis ja siutas. „Naine ei tahtnud mulle laulu laulda, tänan sind laulu eest. Minu ütis ei kaja ial laul, sellepärast on see mulle suur pidupäew. Waikne on töö minu juures, wana ema oigab, filgid murkades mängiwad wiitult ja puud wäljas on basšwiinilik.“

Ja naeris, seadis wöö korda, äigas juuksed otseajiselt kõrvale ja kahmas oma piissi järele.

„See on piiff, aeg on käes. Tee ruttu, Marynka“, ütles ta ja toppis piipu.

„Parem oleks, kui ööjeks jääksid“, ütles perenaine weel kord.

„Ei. Miisugusel ööl on hea sõuda. Piiff tee, ruttu tuli öö. Aeg on koju minna.“

Automaatlikult tõusis noorik, ilma nähtawa protestita, kuid trotsiwusega filmades.

Waikides hakkas ta teele walmistama ja oma asju kokku kandma. Ema aitas teda wabifewail kätel. Matthias ütles head ööd ja kadus.

Wahtides tulle, ootas Jakob kannatlikult.

„Kuule mind, poeg“, algas peremees.

„Oled mõislik mees. Ära karista Marynkat waljusti. Rumal laps!“

Perenaine kahmas ta käest kinni.

„Jakob, armjann, halasta, ära teda löö! Küll ta meele pähe wõtab“, palus ta ja tõstis oma kahwatunud filmad tema poole üles.

Jakob waatab ütis ringi. Noorik oli juba

walmis, kimbuke käes, ja silmitfes teda enam undishimulikult kui karilikult.

„Anna fiia, küll mina kannan“, ütles ta lühidalt.

Siis kummardas ta wanade poole ja liifkas mitii otseajisele.

„Viidetud olgu Jeesus Kristus!“

„Ngawesti! Dnnelikku teed!“

„Clage hästi!“

Uks kriuksus, ja kõik jäi waifseks.

Minjad läksid rada mööda jõe äärde, ega rääkinud sõnagi; naine ees, mees järel, — noorkuu teqi nende kujud kahetordseks. Warjud liikusid samuti kui tontlikud saatjad.

Teerajal tulid neile mõned tüdrukud täite weepangedega wastu.

Teretati mööda minnes, aga niipea kui mõlemad möödas, kajas nende taga sosin ja naerukõhin.

„Mäete, juba jälle on rumal Jakob oma naisukesele järele tulnud.“

„Muskasewerd tahab ta taltjutada, see loll mees! Mhahah!“

Jakob kuulis seda. Ta pea wajus norgu ja ta punastas häbi pärast. Nii siis sai ta naeruwääriliseks!

Aga ta ei laununud sõnagi.

Üle niidu läksid nad, alla jõe äärde, mis tasakefi kohiseedes paati lofsutas; paat oli täis kuniwa pilliroogu; nende peale heitis Marynka pikali, nagu tahaks ta magada.

Jakob ulatas talle ta riidekimbu, liifkas paadi wette, kargas sisse; ta jäi paadipärasse seisma, tüüris ja sõudis paati ühe aeruga.

Ruttu lähenesid nad teisele kaldale, kadusid madalate pööjaste warju ja ruttu kadus küla jõekäänaku taha nende filmist. Nad olid üksi, täitsa üksi sel maiööl.

Mefjawahit pani piissi, tasku ja kuue maha. Soojus, millest ta ütles, et see sügawasse südamesse tungib, kaisutas teda. Kuu walgustas ta kogu kehaga ja joonistas üle jõe hõbedase punde, mida mööda Jakob paati alati sõudis. Kurwil filmil wahtis ta kangukse.

Misste, karm õht tõusis weepinnalt; mõnikord woolas aerust puudutatud weemündi teraw õht neile wastu; hõbefimisel jõel sirasid õitwad weeliliad ja hall pilliroog ekkis kui waifsed pilwed üle filedaltkärawa weepinna.

Kaldawõstistikus laulsid ööpikud, aasabel sirasid jaaniüksid, walged aurud tõusid üles. Ei kusagil wolnud inimest.

Jakob sõudis tasakefi, nagu ei oleks ta tahtnud waikust ekfitada ega eemale hirmutada.

Paat libises nagu tont, waetwalt märgatawaid jälgi järele jättes.

Noorik pikutas warjus ja tegi enda magawaks.

Ühtlase tõstis metsawalt hääle, silitades, paludes ja tasakesi:

„Marinka, kas tahad mind kuulata?“

„Räägi“, vastas noorik tumedasti ja kehitas õlgu.

„Ütle mulle, mis ma sulle olen teinud.“

„Ei midagi, ma ei jalli sind!“ pomises noorik.

„Jah, nii see on. Wana ema rääkis tõtt. Võta enesele, ütles ta, kuri koer ja silita ning toida teda, — ta hakkab sind armastama, aga ära võta inimest, ära ole tema vastu armas ja hea, sest tema ei ole koer, — ta hammustab sind wõi jookseb su juurest ära.“

„Tõsi oli see. Sa ei oleks pidanud mind wõtma!“ pomises noorik.

Sinestades silmitses mees teda.

„Ma ei wõinud sind ju sugugi wägivalgaga. Oled selle unustanud. Raks aastat on feda tagasi, seal, teatud orus, saime jaaniööl pimedas metsas kokku. Poisid olid tule üles teinud, neid laulsid wanu laule. Kõige kõrgemalt hüppasin mina üle tule ja kõige ilusamini laulsid sina. Marinka, mis kurja olen ma sulle siis teinud, et sind armastama hakkasin, ja kust wõisin ma teada, et sa mind rohkem ei jalli kui ükskainus õõ? Tooford armastasid sa mind ometi, õnnetu! Nende mustade tammede all ootime widewikku, hoidsume üksksteft kättest kinni ja juudlesime. Unustanud oled sa selle, ja mina olen selle unustanud igawesti. Ja mis üleohut tegin ma sulle? Uskusin sinu wanemate ette, ford ja laks forda, kummardasin nende ette, ja sina teretasid mind. Teised armastasid sind, palju oli neid, lusti ja nalja pärast, elu ei tahtnud keegi anda, mina andsin. Näed, see on kõik minu süü . . .“

Urewalt lõi ta aerud wette. Mõned ehmunud kalad löid lastu, õõpitud jäid silmapilguks wait, paat wankus. Dine waitus rahustas talumikku. Sumbutatud häälega jutustas ta pikkamisi edasi ja äratas mälestusi:

„Sinu wanemate juurde läksin ma, selle jõe ääres saime kokku, ja ütlesin sulle sooje sõnu: mu linnukene, mu luitwalge, tule minu ütti, mu kuninganna, mu waitsejanna, mu armsam! Saatus oled sa mulle ja rikkus. Nagu oma hinge, nagu oma silmatera tahan sind hoida ja raitsefeda. Midagi ei hooli ma, et inimesed mind sinu eest hoiatavad, ma ei küsi kurjadest keeltest, — ainult find ufur ma! Oma elu annan ma ära, kui aga sinu käsi hästi käib. Sa kuulafid mind, puhkafid mu rinnal, lastfid emast suudelda, kuni sa minult kõik mõistufe wõtsid ja mu hinge kütkestafid. Kui

ma enda ühes palwega find ommadada su wanemate jalgade ette lastfin, siis nutsid sa, nagu hea inimene nutab, ja olid rõõmus mu pärast.

„Oh see foe, see armas õõ!“

„Rõduteel nägi õõ minu armastust, nägi mu igatsust ja rahutust, minu uhkust ja mu rõõmu. Tihiti olen koju läinud aegadel, mil kuri wetel ekfif, tõmbab ja meelitab, ja aegadel, kus laine ühes minuga kandis jäätampe ja surma, ja iial ei ole ma kartnud hukkumist, iial ei ole ma hirmu tundnud, nii suure tundsin ma enda olewat ja nii rahuliku sinu läbi! Sa minu saatus, sa minu jõud! — Näed, ja mis on minu saatus?! Pool aastat kestis see kõik. Ultari ette astusin ma sinuga ja wiisin sinu oma ütti ja tõin su soojal õõl oma juurde, õnneks ja rõõmuks, rikkujeks ja külluseks. Kas sa selle peale enam ei mõtle, wõrgutaja! Selde Jumal, kui ma oleksin ära tapnud inimese ja ma siis ta waestelaste vastu oleksin nii hea olnud kui sinu vastu sel aastal, siis oleksin ma waestelaste juures isa were ja Jumala juures oma hinge lepitanud ja tasa teeninud. Ja sina hammustasid mu kätt, torksid mu silmad wälja, pühkisid mu südametse ette ja piqistasid mu hinge räbalaks kokku. Näed, see on kõik!“

„Wana ema rääkis tõtt: ära võta inimest armastamiseks, see ei feisa inimese wõimaluses! Maha jätsid sa minu ja jooksid minu juurest ära! Ma wäherdasin tooford tolmu, hammustasin liitwa; ei leidunud minus foont ega konti, mis furnawalt ei oleks waluatanud; minu pisaratega woolas weri, ja nõdrameeljus käristas mu pead. Sa armas Jumal! Minna poja pärast ei nuta ema nii, kui ma sinu järele nutsin. Surmawalt haawafid sa tooford mind, aga mina kahmasin weel kinni mõttest: ta mõtleb järele ja kahetseb!“

„Ja ma sõitsin sulle järele ja ei hoolinud häbist, naerust, pilkest, ja tõin su jälle kaasa. Niiuaukt nõu andis mulle tooford armas, foe õõ. Ma kuulatasin teda, kui sinu poole sõudsin, ja ta fosistas mulle troostiks: ole kannatlik, ole waitne, — headusega seo ta enese külge. Ja kui sa tagasi tulid, ajasin sind ainult õrnalt tööle ja uskusin, et kurjad mõtled sinust lahkunud. Ma ei puudutanud sind, ei fundinud, waid ainult palusin armsasti. Tänuks selle cest jooksid sa minu juurest teist forda ära. Ema ütles: las läheb! Mina ei wõinud seda. Inimesed hiidid: auna walu! — ma ei tahtnud seda!“

„Oleksid pidanud andma“, ütles noorik liühidalt. „Oleksid pidanud furnuks lööma, lõpu tegema!“

Jakob filmitjes teda wähe aega pahaselt ja kohkudes, siis pööras ta filmad kõrwale ja wai-
tis kaua.

„Olefin ma kaswanud hulga inimeste
keskel, siis ehk olefin jeda mõistnud“, algas ta
kurwalt, „aga mind kaswatas mets; filmitje-
fin metsloomi ja ei näinud iial, et loomad üks-
teist oleksid tapnud wõi üksksteisele midagi paha
teinud. Sõle kurtsin oma häda, sõitsin jälle su
wanemate poole ja wõtsin su kaasa — ilma
paha sõnata. Aga üsna elutu olin ma juba,
troostitu, julgustusetu, ufutu. Mingisugust
head mõtet ei tulnud mulle pähe; huuled on
unustanud naeru, ja ilm, mida oma filmadega
näen, on hall ja tume, nagu ei lahkuks sügis
iial maast ja taewast. Jah, nii see on, — ja
nii otustasin tookord lõppu teha. Leadsin ju-
ba üsna kindlasti, et ma find Matthiase käest
lahki ei osta, ei palwe ega ahwarduse waral,
ei armu ega wece läbi, ja lõpetasin maadlemise
paha saatusega. Mii oli see määratud. Tema
on sulle armsam, tema, kes sinu juurest lähed
oma naise juurde, tema, kes find wõtta ei taht-
nud ja ainult naljatas ja laule laulis, ja kel
neid niisuguseid kui sina maailma hulk on —
iga päew teine, ja igauhe üle heidab ta naisega
nalja. Sinule aga on ta kõige armsam, ja
sina armastad teda nagu mina find. Mis peab
seal tegema? . . .

„Olen õppinud neid mõtteid enesele nii
tihti kordama, kuni hing põhjani oli lõhki kä-
ristatud, kuni jagu oli saadud kibedusest ja
hädaft ja südamewalu suri walu pärast.

„Peab lõpu tegema. Jah — jelleks on
aeg. Üks meist on maailmas üleliigne.

„Tawis enesele ots teha, mõtlefin, sest et
ja Matthiaft ometi ei saa, tema naine seisab
teie wahel! Matthias tawis tappa, mõtlefin,
aga see oli rumal mõte, ja sellepärast peletasin
ta eemale. Sinu peale ei wõinud ma ju ju-
gugi mõelda. Ei, ei! Seeford walitses talw,
ja sina wiibisid minu juures ütis. Armastuse
kütkest ma ei pääsenud, hinge tapsin ma ära ja
lõin walu puruks, aga armastus elas edasi, —
elas edasi!

„Kuni kewade tuli. Sa nutsid kõigis nur-
kades, su filmad olid segased, nagu tohletanud
olid ja mureft ja südamewaluft. Sga päew tu-
lin ma mehaft rahutumalt koju, kas find weel
eest leian, kuni — ajujää oli juba sulanud,
seal, ühel päewal waatan ma ütti — find ei
ole enam. Sa ise andsid enese kohta otsuse!“

„Mis otsuse?“ küsis noorik. Ta kahwatas
äkki ja tõstis filmad üles Jakobi poole.

Jakob seisis tema ees heledas kuuwalgu-
ses ja waihtis üle tema pea rahutusse metie.
Siikumata tuulewesti kerkis mustalt esile kui

tont; selle kohalt pööras Jakob paadi äkki pa-
remale poole kitsasse, musta jõekohta.

„See ei ole meie tee!“ hüüdis naine üles
tõustes.

„Meie tee mitte, aga sinu tee!“ wastas
Jakob. „Siit on sul ju Matthiase juurde
lähem.“

Noorik sai rahutuks ja hakkas tähelepane-
likult kaldaid filmitjema. Ta otsis kohta, kus
saaks wälja karata ja põgeneda. Jakob sai sest
wõib olla aru, sest ta naeratas pool põlglikult
ja pool kurwalt.

„Ja jah, Marynka, sa jooksed hea mehe
juurest ära, kes find armastas, ja põgened
mehe juurde, kellele ja mängufamiiks oled;
aga karistuse käest ei pääse ja ei oota ka seni
surma, kuna find wanadus küüru küüb. Ja
jah, kohtuotsus piüiab su kinni, piüiab su
kinni!“

Ta rääkis pikkamisi, rahulikult, kindla ot-
susega. Seahelpool olid jõekaldad turbased,
jooksed, müllased. Suu käis nüüd nende kõr-
wal, weel suurem waitus walitjes, sest isegi
linnud ei laulnud metsikus rabas. Siin ja
seal walgatas mõni jaanius nagu tulejäre,
ja ainult kummalised, sumbumud ohkamiised ka-
jasid ses waituses; ei teatud kust, wee sügawu-
seft, õhust wõi kaugeft legendikult, ja kartlik
sojistamine ja tume oigamine.

Wahetewahel wormis walge, õine udupilw
wee kohale fantastilisi kujusid, mis paadi eest
põgenesid, kalda warju pugesisid ja tagapool
jälle üles kerkisid, paadisolijaid taga ajades
kui kurjad waimud.

Kõle hirm ja õud waldasid noorikut. Ta
tundis, et möödapääsematu õnnetus tema poole
saunus, et õnnetus nii sojistas ja oigas ja
waituses naeru kõhistas. Ta wabises kogu
kehast, pigistas filmad ja surus enda paadi-
põhja.

Pa Jakob näis kuulawat ja mõistwat. Ta
nägu läks iga minutiga kalgimaks; higi tõusis
ta otsaesisele. Weel oli ta oma suure armas-
tuse ülejäkki tapmas, weel kuulis ta oma hin-
ges armupalumist, weel wõitles ta enesega.
Aga juba olid talle nõuandjateks õõ ja waituse
pahad waimud, juba tardus ta oma kindlas
otfuses.

Ülemiselt kaanalilt libises paat laiemale,
üsna mustale, lagedale pinnale. Mingisugust
weeroosi polnud siin sügawuses kaswamas;
wäikesed keerutised wahutasid ja keerlesid kui
ussid.

Ja Jakob rääkis edasi, sumbumud häalega:
„Luffu pannud oled ja mulle maailma, ja
mina panin ta sulle luffu; ei ja kuulu enam
minule ega kellegile teisele. Mis on sul weel

maailmas teha? Larvis lõpp teha. Pean ju hufutama ja ja pead rahule jõudma. Nii on see määratud. Nagu teha hingeta, nii saan olema sinuta ja fina minuta. Wiimast korda tõin ju täna. Nüüd annan ma sulle ju tahtmise tagasi — jõgi woolab sinna külla — ja lähed oma armsama üti juurde tagasi. Waba olgu sul teda kaelustada ja juudelda, wabalt võib ta pimedal ööl sinu akna all laulda. Nüüd jätan ma sinu juba temale!”

Ta pani aeru kõrwale, kahmas kuuetas-kusse ja tõmbas sealt wälja pika, mõlemast otsast rikkalikult tiftitud rätiku.

„Kuna ja mulle töötasid naine olla, siis jätan ju pulmariitkuga tol pidul Sumalaga.”

Paat keerutas keerutises peaaegu samal kohal.

„Jakob!” ksisendas noorik. „Jäta mu elama!”

„Kas lastsid fina mind elada?” wastas Jakob ja astus nooriku juurde.

„Mõrtsukas! Metsaline! Lase lahti! . . .”

Nooriku hääl kustus.

Ühe käega waldas Jakob tema, teise käega mässis ta rätiku temale kõwasti pea ja kaela ümber ja tõmbas selle siis kõril kofku.

Marynka kaitkes ennast ta karjõudu tundes ainult nõrgasti. Jakob tõstis ta kättele, wiivitatas pihut aega ja wiskas ta siis keerutisele jõddaks. Wesi wahutas ja kiskus Marynka kaasa, nagu omanduse; — nagu oleks ta tahtnud nooriku piinast lobu tunda, paiskas ta tema kord ja weel kord pinnale ja pilkas, oma jõudu tundes, tema wiimseid, meeleheitlikka wabastustatseid. Walge rätik hekkis, siis oli weel kord käsi näha, — ja siis ei midagi enam; ainult keerutis wahutas ja susises ja ringid jooksid weepinnal ifka laiemale.

Jakob pühkis warrutaga külma higi otse eeselt, tõstis aeru ja jõudis kiltjale kohale tagasi.

Sa jälle walitses igalpool juur waius; hõbekuu saatis teda ja udud järgnesid talle, nagu tahaksid nad paadist kinni kahmata.

Tuulikurist, kummalises tühjuses, asus ta teele nagu saatusse teejuht, ja jälle jooksis paat hõbedasele kuupurdele. Ta oli pool kergem, ka ajas teda wesi. Weel armsamini laulsid õõpikud tihnikus.

Sa äkitselt wajus mees paadipõhja, õhtas sügawasti, hulus ja nuuksus täis. metfikut meeleheitmist.

Wesi ajas paadi wäitjessse lahse allarippuwate pajude alla; ta kadus pimedasse.

Sa ifka jälle käristas inimlik nuuksumine öö waiust, õõpiku laulu ja algawa koidu ker-

get wirtwendust. Sdas löi taewaäär kahwataama . . .

* * *

Pool aastat hiljem, kui sügistormid mühisesid ja kiilm wiim vastu aknaid pladises, jättis Jakob pimedas wangikojas oma emaga Sumalaga.

Ta istus pingikesel, homse pika tee jaoks juba walmis, terwest inimlikust seltskonnast igawesti wälja tõugatud — nagu ifka rahulik, kurb, pea rinnale lastunud, känd ripakile.

Ena küttas ta ees pörandal, ja nende wahel seisis Jakobi wangikott, mis ema talle teinud ja warustanud.

Ka ema ife oli walmis. Kaks kotti leitwa tarwis rippusid tal seljas, käes kerjakepp; nii istusid nad üksteise ees ja waiksid, silmanähkawalt waluta ja protestita. Minult ema nutetud filmad näitasid, et nad kogu walumöödu tühjendanud, kuni nad tardusid. Ammu juba olid nad paha saatusse vastu walmistatud, — enne abituu raugawanaduse wiletsuse vastu, poeg inimeste karistuse vastu. Ja nii ei olnud neil üksteisele ka enam midagi ütelda. Kirjutada Jakob ei osanud, ja nii ei mõinud ta emale ka enam mingisugust teadet anda, ja emale, kerjajale, ei mõinudki mingisugust teadet kätte jõuda. Nagu oleksid mõlemad surnud.

Kaua waiksid nad; wiimaks küsis ema:

„Nüüd on sul juba kergem, mu poeg?”

„Miks?” küsis Jakob wastu.

„Seft et ta sind enam ei piina.”

„Ei!” Jakob raputas pead. „Ena hingest ei ole ma teda wälja wisanud, sinna jääb ta jurmani. Süttasin ta sellepärast ilmas wälja, et õigus walitses, mitte minu pärast, mitte, et mul kergem oleks! Tühike oli tema piin, minu piin saab olema pikk. Oh ema, mitte filmapilgukski pole ta minu hingest lahkunud. Enesega kannan ma teda, ja jah, alati, jurmani kannan ma teda enesega!”

„Kõik paha tulgu tema peale, — kõif paha!” hakkas ema oigades kiruma.

„Wait, ema!” kaitestas poeg teda ahwardawalt. „Ära mõtle enam tema peale ja ära teda nea! Ma süttasin ta maailmast sügawusse, nüüd ei ole kellegil temaga midagi asja, ei kellegil; teda ei ole teie jaoks maailmas, jätke ta rahule! Minult minu asi on see, ainult minu asi! Minge, ema, minge! Sõ tuleb, peab lahuma! . . .”

Ta tõusis ja juudles ema karedat, tööst kõnksu tõmbunud kätt.

„Tänan Teid, ema, hoole ja mure, raitwajuse ja kaastunde eest”, jättas ta tumedalt.

„Sa leiwatoti eest. Niiid pole mulle enam midagi waja. Minge, ema!”

Täis walu tõusis wanakene. Pisarad weeresid tal hääletult üle krimpjus näo. Wärisemil kätel silistas ta poja nägu; kogu eluaeg harjunud toitja sõna kuulma, läks ta ufje juurde.

„Ema!” hüüdis poeg. „Mõtlege felle peale, ärge teda needige! Teile ei ole teda enam! Sa nu puhatu rahus, ta pid

te: saama. Töotage mulle, et ta rahule järate!”

„Sinu tahtmine sündigu, poeg!” wastas ema nuttes.

Läwel pööras ta weel ferd ümber.

„Reidetud olgu Jeesus Kristus!”

Lahkumiseks ütles ta harilikku terwitussõna.

„Sgawesti!” wastas wang ja ta pea wajuus longu.

Metsatütar.

Läti kirjanik Linards Raicens.

Ujal pool kaswasid ainult kuused, kuused, kuusefeseed. Kuused waatjamehad ja kuusefeseed, peened kui küünlad. Minuke kass kaswas metsaõsmiku juures. Onnikese katus oli roheline nagu sammal kuuse all, ja tõsiselt sirutas walge kass omad kondilised oksjad ta üle. Näis, nagu seisaks nõiutud hallpea sammalkirstu juures.

Natukene maad onnikesest, kuuskeste taga, lookles Mustjõgi, nagu must wõõ, mis tontlikku kiremist kuuldes, üle metsa pagedes maha wisanud. Ta roomas wailjelt ja tasa, nagu hiilides, nagu saati ootew hiiglamadu, kelle kehkohjt näha liikuwana, ent pea ja händ on sambla sees.

Siin elas hall sõdrupõletaja oma wätrekese Asteriga.

Walge nagu kass oli sõdrupõletaja. Minult käharad kilmufarwad olid tal mustad. Silmad mustsinised ja teramad kui talitaewad. Silmade wahel kolm wagu, mida elu, oma sahka sügawamale lastes, sinna riitanud. Ta oli waike nagu Mustjõgi ja kurbmeelne kui täismõhmunud mets.

Uus oli Astere, nagu kähar kuust kuuswalges. Juuksed pifad ja mustad nagu kuuskeste warjud Mustjõe pinnal ja filmad nagu looduwu päikse purpuris wee sügawused, milles kalbad peegeldusid.

Ja tema hing — kuuswalge wõ walgete pilwedega ja hõbeheljaste tähtedega.

Ent kuuste ja Mustjõe, niisama õsmiku ja sõdrupõletaja üle lamas saladus nagu must pilw, mis sajuks kokku kiskunud. Aga Astere ei teadnud jellest.

Sõdrupõletaja armastas Asterit. Nagu sammal kuuwaks niiskust, nii tema Asterita; nagu kass äraraiutud juurtega ei kaswaks, nii tema ei elaks Asterita.

Ra Asterile oli wanake kallis, sest teisi ei tunnud ta weel.

Sõdrupõletaja õmbles kingi, aga Astere uitis ühti metsas ja kiferdas pehme sambla sees. Kuuste nimetas ta oma õdedeks, kaste — ristijaks. Kuid wendi tal ei olnud.

Kuuskeste all kaswasid ainult sammal ja palukwarred, millest ta pärgi punus ja kuuse okstele riputas.

Sageli läis ta Mustjõe kääraful ja istus karedal karusamblal, jalgu kaldalt alla riputades. Siin rippus üle lamemiku weest lahtinjutud juurtega kuuw kuusetüwi. Rawa wahtis ta siin lamemiku sügawusse, kus wood wulised juurte ümber keerlesid ja kadusid kui orgu. Teisel pool oli järsk sawipertw, mis jõtte wõlutuna nuttis pisaraid.

Märt ega oksa metsal Astere ei teadnud. Minult kewadel ja sügisel, mil tured pilwede ja metjade wahel karjudes looklesid, läks sõdrupõletaja ära kolmeks päewaks. Ta ütles, et minewat ilma. Sinna wiis ta oma walmisatunud kingad ja sealt tõi ta nahta. Ning Astere arwas, et ilm on sarnane koht metsas, kus nahad asuwad.

Kord kewadel, kui Astere juba kahesateistkümmne aastane oli, läks sõdrupõletaja teatawal ajal jälle ilma. Juba ammu walbas Asterit tahe kaasa minna, aga sõdrupõletaja ei wõtnud, welses, et weel wara. Ta oles ühti läinud, aga ei teadnud kuhu minna.

Sel päewal uitis ta jälle külmniiskel samblal. Kingafeseed said märjaks ja jalad külmetasid, kuid tal oli siiski soe. Rõste ja jahe metahõõna imbus ta kehasse ja igal pool oli niiske. Ja tal oli kurb ja igaw nagu kuusel tuuleta.

Ta tuli Mustjõe. See oli täis wett, mis kallastest wälja ronis. Astere seisatas armastatud kohal. Wiltu tüwi wärises ja hõljus,

nagu sõrm, üleannetut jõge ähwardades: wait! . . .

Ent jõgi woolas ja mühas, waljumini, wihafemalt kui kuused.

Ästere wahtis wette ja mõtles: kas see weewoog ka sinna woolab, kuhu isa läks? Wõib olla woolab ilma? Wõib olla ilmaft tuleb? Jsa oli ütelnud, et merde woolawat, ja meri olewat samasugune kui see mets, teadmata äärtega.

Ning siis kuulis läbi wete müha laulmist. Ta ehmatas: tema isa ei laulnud nõnda. . . .

Uhawa weewooluga tuli parw, millel ilus noormees seisis. Tema oligi laulja.

Ästere kuulas. Temale tundus, et ka kuused, weewoog ja tüüwi kuulatawad, sest muud ei kuulnud ta enam, kui ainult laulmist.

Wetewoog tõi parwe perwe äärde. Parwetaja astus kaldale ja kündis parwetaja maasje.

Ästere seisis juuril filmil ja ihales. Niisugust inimest ei olnud ta veel näinud ega jarnast laulu kuulnud.

Wimaks läks ta wõõra juurde ja küsis:

„Kes ja oled?“

„Olen parwetaja,“ wastas see ja wahtis wetewoogu.

„Kust? Kas ilmaft?“

„Jah, ilmaft.“

„Laula mulle veel jeda laulu. Jarnast ei ole ma kuulnud. Mulle laulawad ainult kuused, ja kuuste laulud ei ole helged,“ ütles Ästere parwetaja peale waadates.

Sel oli ruugeks päiwitanud nägu ja kähärad kuldjuuksed.

„Laula. Ma tahan helget laulu. Kuuste laulud on külmad ja niisked,“ kordas ta.

Parwetaja laulis.

Suuril filmil wahtis Ästere tema otsa, ja nagu tuulepuhang läbi täismihmund metsa mühas, piiski kukutades, nii mühas Ästerist läbi see laul.

„Läheme, istume kuuskede alla,“ kuisitas ta ja mõttis parwetaja kättpidi.

„Sa oled niisugune nagu wetewoog ja tuul, nagu päike ja pilw,“ sõnas ta ja hakkas wõõra juukseid paitama. „Ja sinu juuksed on nagu minu sammalpadjad; unelustis ihkaksin neis olla. Ja nagu kuuski tahan palukwartest pärgadega sind ehtida.“

Ja kawa wahtis parwetaja temale filmi ja küsis lõpuks:

„Kas tead, kes ja oled?“

„Olen Ästere,“ wastas neiü.

„Ei, sa oled metsa tütar, jina oled ka kuuski. Kus ja oled, nagu unelamatu unelus. Ma armastan ilusaid unelusi,“ kõneles parwetaja ja surus end neiü ligi.

Ja üürisejeks waitisid nad, sest õnn ei olnud kaugel.

„Su filmad on kui meri,“ kõneles tema jälle ja waatas neiule filmi.

„Ja sinu omad kui taewad,“ wastas see. Ja taewad peegeldusid meres.

Ja siis jutustas neiü temale enesest ja kuuskedest ja parwetaja kõneles tormist ja lainetest, päiksest ja lilledest.

Ning siis pidi ta sõitma.

„Kuid oma isale ja ära ätle; õnne peab warjama.“

Seda ütles ta lahkudes.

Ästerile oli päike paisunud ja nüüd kattis pilweriingas taewast. Ning kui sõduripõletaja koju tulles küsis, miks ta kurb, siis ei saanud ta wastust. Aga jellest ajast kiskus saladus weel koomale nende üle.

Päike tõi suwe. Ruum ja kuu oli see suwi; jarnast ei mäletanud sõduripõletaja. Kuused suitsetasid waigu lõhna soojusel. Sõduripõletaja hall weli — kaff ei jõudnud wastu pidada ja longutas oma kuldkollased lehed üks teise järele. Taewas oli hall ja ähmanes, nagu juurest ohwrisuitjust läbi imbunud, ning päike oli läiketa, nagu ämbliklõuendist põimitud. Wäiksenä nirkises Muustjõgi.

Shtuti, omast onnikesest wälja ronides, lausus sõduripõletaja:

„Kaff otsas, ka minuft ei saa kauaks. Mil-line juwi! Nagu tuleft!“ Ja mõttes kõneles ta edasi: tuleb midagi halba. Wõib olla Ästertiga. Ning siis ohkas ta.

Ästere wiitis metjas ja kiferdas samblas, nagu ennem: rüüw? pärqi ja riputas kuuskedele nagu ennem: istus tüwe juures ja wahtis lamemikku, nagu ennem, — aga siiski ei olnud see rüü, nagu ennem.

Kui üle kuuste kuuwalge hõbedö lastus ja metsa jarnane waitus walbas, et isegi öökull ei julenud lennata ja karjuda, siis läks Ästere wälja, ning sõduripõletaja ei teadnud jellest. Särgiwäel, palja kaela ja kättega, käis ta walgusena pimeduse loosis. Neis bis paisusid igatsused. Ja need ööd ja tema hing sulasid ühte. Nagu päikene ei lahkunud taewast ja nagu öösel kuu oli kuuskede ja tähtede sõber, nii wiibis parwetaja maailmaga Ästere juures. Ja ainuke tunne walbas teda: ta tuleb!

See suwi oli pikem kui teised. Siiski päike wiitis ära oma suwe ning sügis tuli ja läks.

Talw ei lohtanud enam walget kasse, sest sõduripõletaja oli ta sügisel maha raiunud. Aga kase suits onnikesest pures ta filmi.

Lund sadas lõpmata palju. Sõduripõletaja onnikte oli üleni lume sees ning ainult ta musta korstna ots hallis suitjutuwangus näitas ta asumiskohta.

Mustjõge ei olnud enam; tema asemel lookles ainult walge kõwer rada läbi metsa. Asteri lootused näisid olevad lumega kaetud, sest tali oli kui ei tahastki lahtuda. Ja jälle lausub jõdrupõletaja:

„Oh jeda talwe! Oh wett, — kuhu ta küll kewadel läheb!... Ei see head tähenda!“

Ei olnud weel kured üle metsa läinud, kui ainult mõnes tihukus harw määrduud lumelapite filma riimas.

Kuused olid uttu jäänud ja Mustjõgi mühas, mühas nii waljusti kui kunagi enne ning meeletuna heljus tüüvi selles mühas.

„Oh weed; laas kui meri“, kõneles jõdrupõletaja“.

Alga kui esimesed kured olid läinud, läks jõdrupõletaja jälle metsa taha.

„Müüd, tütrete, Mustjõe kaldale ära mine. Ma nagu aiman midagi“.

Ja ta lahkus.

Alga Asteri oli kohe jões ja istus murtud kuusele, kus kord parwetajaga oli istunud. Tema filmad oli woolusje nõidutud ja tema igatsused karjusid parwetaja järele. Tema lootustelt oli lumi sulanud.

Võuna ajal hakkas päike paistma — kullaga wihmatud näis loodus. Ja siis helises parwetaja laul. Asteril tungisid pisarad filmi ja tuimata rõõnwärinas wärises ta. See laul näis temale taewast, päikesest tulewat, näis kui kõlaks kuldwihm päikeses.

Parwetaja sõudis parwe äärde ja nende pilgud puutusid kokku. Ja jälle peegeldusid taewad meres.

„Minu süda ütles, et tuled, minu hing aimas jeda“, sõnas Asteri rõõmsalt.

„Alga ma sõidan pea ära“.

„Jää siia, jää“.

Ja kirglikud olid ta kätemisked.

„Siin on kõik wana, hall, wäiklane“, ütles parwetaja.

„Alga kõik on ilus“.

„Ma see ilu on wana. Siin, kus wäime ilu, sinna waja püüda. Maailmas on wäime

ne ilu. Sama päike, aga teifiti paistab, samad taewad, aga teifitugune siin. Siin ei tea ja rohkem kui kuuski ja jõge — kaugeemale ei osta ja saada. Sinu ajal on ainult kinga- ja nahkadeilm, sest ta on kingsepp. Kuid ta ei tunne lauluilma, tema ei ole näinud rõõmuilma ja ei ole tunnud tormideilma. Ta pole ka ses ilmes olnud, kus walust laulu luuakse. Omad wäimed on ta kingadesse õmmelnud ja tema laul heliseb kuiskeedes“.

„Alga kas ja tead wäime ilu?“

„Wäime ja otjimine on wäime ilu. Tule ühes, otjime teda. Kes ei otji midagi, see ka ei leia midagi. Jäma!“

„Alga mul on sellest kohaft kahju — neid hämaraid kuusi, jeda musta jõge, minu halli aja... Kõigi selle juures on mu süda“.

„Kellel ilusast kahju, see ilusama juurde ei saa. Minult see on kangelane, kes jeda wõib ära tõista südamest, nagu oksa jõäärjest pajust“.

„Ma usun süda, ma tulen sinuga ühes“, sõnastas Asteri parwetaja palge juures.

„Ja ja tuled minuga ühes?“ küsis parwetaja.

„Ja —“ ütles neiu taja ja surus end weel kindlamini tema ligi.

„... a —“ kohaftid wastutajaks kuused oma õeteje sõnu.

Ring parwetaja tõmbas üles kuldliku, mis leegina lainetas tuules. Ja päike tõukas eemale pilwed ning kullaga wihmusid nad üle jõe, ja parw kadus kätanaku taha. Siis tõmbus päikesette pilwewaip ning jõgi ja mets jäid hämarasse, ja kuuste ladwad, tuules heljudes, wastasid wao wõimsale wihmale.

Kui jõdrupõletaja koju tuli ja Asterit toas ei leidnud, sammus ta kohe jõe. Siia, kus parwewahk wao maasse oli songinud, olid ta armsa Asteri jäljetejed porri jäänud.

Ta sai kohe aru . . . ja paitawad wete-wood uinutasid ta Mustjõe lamemikku wäime- jewa kuusetiime lähedale.

Mis me unustame.

Andres Silla.

Püritu ja suur on ilus ilmamaa.

Aga põhjalikult tunneme ta tuuma.

Wäike on me süda, täis ta tulist kuuma,

Aga, kahjuks, on ta meile tundmata.

Õnne järel jookseme kõik kaugele,

laia ilma uurime kõik igal ajal —

aga unustame, kahjuks, omal rajal

kõige tähtsama maailma — südame!

Omakasunõudja hiiglane.

Inglise kirjanik Oskar Wilde.

Igal õhtupoolikul, kui lapsed koolist tulid, läksid nad hiiglase aeda ja mängisid seal.

See oli ilus, suur aed, pehme, roheline rohuga. Siin ja seal murul seisid ilusad lilled, kui tähed, ja seal oli ka kaksteistkümmend wirsiku, mis kewadel õrnroosalt ja pärkwalgelt õitsevad ja sügisel palju wilja kandisid. Vinnud istusid õkstel ja laulsid nii magusasti, et lapsed mängus ikka uuesti wahet pidasid ja kuulasid.

"Kui õnnelikud me siin oleme!" hüüdsid nad.

Ühel päewal tuli hiiglane koju. Tema oli oma sõbra, sarwise inimeseõõbja, juures külas olnud ja seal seitse aastat wiibinud. Kui seitse aastat möõda jõudsid, oli kõik õeldud, mis tal sõbrale oli olnud ütelda, sest tema kõneained olid õige püüratud, ja sellepärast otsustas ta oma lõssi tagasi müüa. Ja tagasi jõudes nägi ta lapsi oma aias mängimas.

"Mis te siin teete?" hüüdis ta wäga tufaselt, ja lapsed panid plehku. "Minu aed on minu aed," ütles hiiglane. "Seda teab igaüks ja ma ei luba, et wõõrad siin mängivad."

Ütles, ehitas aiale kõrge müüri ümber ja asetaski müürile järgmise hoiatustahwli:

**Neda tulek on kõwasti
keelatud.**

Ta oli wäga omakasunõudlik hiiglane.

Wäestel lastel puudus nüüd mängukoht. Nad katsusid mängida maanteel, aga maantee oli wäga tolmuine ja kiwine, ja nad ei sallinud seda. Sellepärast kõndisid nad, kui kool lõppes, ümber kõrge müüri ja kõnelesid selle taga seiswast aiaist.

"Kui õnnelikud olime seal!" ütlesid nad.

Siis tuli kewade ja igal pool oli palju õisi ja palju wäikseid linde. Ainult omakasunõudja hiiglase aeda jäi walitsema talw. Vinnud ei tahtnud seal laulda, sest et seal lapsi ei olnud, ja puud unustasid õitsmiste. Kord pistis üks ilus lill oma peatse rohust wälja, aga kui ta hoiatustahwli nägi, oli ta laste pärast nii kurb, et jälle mulda tagasi puges ja edasi uinus. Minjad, kes rõõmu tundsid, olid lumi ja külm.

"Kewade on selle aia unustanud," hüüdsid nad, "sellepärast jääme siia terweks aastaks elama."

Lumi kattis rohu oma suure, walge mantliga ja külm maaliskõik puud hõberwalgeteks.

Siis katsusid nad põhjatuule oma juurde elama, ja see tuli. Tal oli kasukas seljas ja ta mõirgas kogu päewa aias ning wilistas korstnas.

"See on suurepäraline koht," ütles ta; "tawis kutsuda rahegi siia külla."

Ja rahe tuli. Iga päew ragistas ta kolm tundi lõssi katusele, kuni peaaegu kõik katusekivid katti pekkis, ja siis jooksis ta aias ringi, nii ruttu kui jalkas. Tal olid hallid riided seljas ja ta hingeshõõ oli kui jää.

"Ei tea, miks kewade nii hiljaks jääb," ütles omakasunõudja hiiglane, kui afna juures istus ja jälle oma küllma, walgesse aeda wahtis. "Loodan, et külm pea muutub!"

Uga kewade ei tulnudki ja juwi ka mitte. Sügis andis igale õiele kuldwilja, aga hiiglase aed ei saanud nähagi.

"Ta on liig omakasunõudja," ütles sügis.

Sellepärast walitses seal alati talw, ja põhjatuul ja rahe ja tuul ning lumi tantstisid seal puude ümber.

Ühel hommikul pikutas hiiglane ärkweel woodis, kui korraga kema muusikat kuulis. See kolaskalle nii armsasti kõrwu, et arwas, kuningaga muusikante möõda minemat. Uga see oli ainult üks wäike kanepilind, kes ta afna ees laulis; aga ta ei olnud enam kaua oma aias linna laulu kuulnud ja sellepärast oli see tema arust kui kõige kenam muusika. Ja rahesadu läks üle, põhjatuul lõpetas lõõsumise ja läbi awatud afna tungis tema juurde magus lõhn.

"Ujun, kewade on wiimaks ometi tulnud," ütles hiiglane, kargas woodist üles ja waatas wälja.

Ja mis ta nägi?

Ta nägi midagi imetaoliku. Müürisolewa wäikse augu kaudu olid lapsed aeda tulnud ja istusid puuõkstel. Igal puul, mida ta nägi, istus üks laps. Ja puudel oli nii hea meel, et jälle lapsi oma juures nägid. Nad olid õisi täis ja ligutafid oma õnnelikult laste pea kohal. Vinnud lendlesid ringi ja hõiskasid õnnes, lilled wahtisid rohelist rohust wälja ja naersid. Tore oli seda kõike waadata; ainult ühes nurgas walitses weel talw, ja seal seisid üks wäike pois. Pois oli nii wäike, et ofka juurde üles ei ulatanud; ta jooksis ümber puu ja nuttis kibedasti. Wae-

ne puu oli alles täitsa külma ja lumest kaetud ja põhjatuul löötus ta kohal.

„Koni üles, väike pois,” ütles puu ja lastis oma oksad madalamale, nii madalasse kui suutis, aga pois oli liig väike.

Kui hiiglane seda nägi, läks ta jüda paha-seks.

„Kui omakasunõudlik ma olin!” ütles ta.

„Müüd tean, miks kevade sja ei tahtnud tulla. Vitan poisi puulatma, liiskan müüri ümber, ja igavesti olgu minu aed lastele mängupaigaks.”

„Ea oli jüdamest kurb selle üle, mis ta oli teinud.

Ta läks tasakesti alla, avas õige tasakesti aiavärama ja astus aeda. Aga kui lapsed teda nägid, ehmatasid nad nii, et kõik plehku panid, ja aed muutus jälle talviseks. Minult väike pois ei pannud plehku, sest ta silmad olid täis pisaraid, nii et ta hiiglaste tulekut ei näinud. Ja hiiglane tuli üsna tasakesti tagasi tema juurde, võttis ta õrnasti oma käele ja asetask üles puule. Ja filmapilt hakkas puu otsesema, ja linnud tulid ja laulsid temas ja väike pois laotas käed laiali, võttis hiiglaste kaela ümber kinni ja andis talle juud. Ja kui teised lapsed nägid, et hiiglane enam kuri ei olnud, jooksisid nad aeda tagasi, ja ühes nendega tuli ka kevade.

„Med on müüd teie oma, lapsed,” ütles hiiglane, võttis kirve ja pekis müüri puruks. Ja kui inimesed kell 12 turule läksid, nägid nad hiiglast lastega mängivat kõige iluamas aias, mida nad olid näinud.

Terve päeva mängisid nad, ja õhtul tulid nad hiiglaste juurde ja soovisid talle head ööb.

„Aga kus on siis teie väike selfiline?” küsis hiiglane. „See pois, kelle ma puu otsa tõstsin?”

Hiiglane armastas teda kõige enam, sest et pois talle oli juud annud.

„Ei meie tea,” vastasid lapsed. „Ta on vist ära läinud.”

„Teie peate talle ütleva, et ta homme jälle sja tuleks,” ütles hiiglane.

Aga lapsed ütlesid, nad ei teadmat, kus ta elawat, nad ei olla teda waremalt ial näinud; ja hiiglane jäi väga kurvaks.

Igal õhtupoolikul pärast kooli tulid lapsed ja mängisid hiiglastega. Aga väike pois, keda hiiglane armastas, ei näidanud enam oma nägu. Hiiglane oli laste vastu väga hea, aga ta igatset oma väikse sõbra järele ja rääkis tihti temast.

„Kui heameelega soovisin teda jälle näha!” ütles ta ikka ja ikka jälle.

„Lapsed mõeldusid, ja hiiglane jäi wanaks ja väga nõrgaks. Ta ei jätanud enam all lastega mängida ja nii istus ta oma suures tugitoolis, silmitses neid ja tundis rõõmu oma aiast.

„Müüd on palju ilusaid lulle,” ütles ta, „aga kõige ilusamad kõigist lulledest on lapsed!” Ühel talvehommikul vaatas ta riidesse pannes aknast välja. Müüd ei vihanud ta talve enam, sest ta tundis, et talv ainult uinus ja lilled puhkajid.

Ühtselt hõõrus ta imestades filmi ja vaatas ning vahtis. Oli ka tõesti imetaolilik nähtus. Aia kaugemas nurgas oli üks puu täis kõige ilusamaid valgeid õisi. Ta oksad olid lausa kullast ja hõbewili rippus nende küljes, ja nende all seisid see väike pois, keda ta nii väga oli armastanud.

Ülirõõmjana ruttas ta trepist alla aeda. Ta jooksis üle muru lapse poole. Ja kui ta temale üsna lähedale oli jõudnud, läks ta nägu viha pärast punaseks ja ta ütles:

„Kes on julenud sind haavata?”

Sest poisi peopesades oli kaks naelahaava ja kaks samasugust haava oli ka ta jalgade küljes.

„Kes on julenud sind haavata?” hüüdis hiiglane. „Ütle jeda mulle, ja ma võtan oma juure mõõga ja lõõn ta puruks!”

„Oh ei,” vastas laps, „need on armastuse haavad.”

„Kes sa oled?” ütles hiiglane, ja haruldane kartus asus ta südamesse ja vaikselt wajuus ta lapse ette põskwili.

Ja laps vaatas hiiglastele naeratades näkku ja ütles:

„Sa lastsid mind kord oma aias mängida, täna pead sa minuga tulema minu aeda — paradisi.”

Ja kui lapsed sel õhtupoolikul aeda tormasid, leidsid nad hiiglaste puu alt furnult. Ta oli üleni kaetud walgete õitega.

Indiaanlaste mõtted.

Õiguse käsivaris on pikem kahwanõo käsivarrest, õiguse jalg kirem kui walge inimese jalg.

Kõik, mis maailmas leidub, arwab kahwa-

nägu olevat oma. Teistest usub ta, et need on alawäärtskised.

Meie skalpeerime wewiwaenlaste, kahwanõgu tõmbab sõbral naha üle kõrwade.

Sinine liblik.

Ungari kirjanik Geza Gardonji.

Minu mesilastemajas seisab õlgdiivan. Näitab päevakell eriti musta joonega lõunatundi, siis heidan sinna harilikult pikali lugema või uinatut tegema. Seft-lugemine on hea — aga ka magamine on hea. Kui loen, siis on mul tunne, nagu oleks kellegi teise hing minus, ja see on suurepärane; aga kui ma magan, siis on mul tunne, nagu viibiks mu hing ühes teises inimeses — ja seegi on suurepärane.

Müüd oli mul küll kadunud Jonas Szalardi „Mhastusrikas Ungari kroonika“ käes, kuid ma ei lugenud ega maganud, vaid nõjastasin õlgdiivani nurgas ning vahtisin, pead käe najale toetades, unistades läbi wana pähklepuu leheeesriide aeda.

Misjugune elurikkus! Maapinnal ei leidu peosuurustki lapikest, kus mingisugune taim ei ajuks. Tuhanded ja tuhanded jaladuslikud elulewused sirutawad siin oma lehestikku ja õisi taewa poole; toidawad endid maast; joowad kastet; ootawad hommikul päikest, õhtul sõ warju. Õjad ja lehed puudutawad, katjuvad, wahiwad üksteist. Lilled pöörawad oma pead siia ja sinna, kummardawad nagu sojastawad neiid. Lillawärwi kena moonikill kummardab, nagu peaks ta maast midagi otsima. Üks liilia ajab pea selga, nagu peaks ta üles pirtipuu otja vaatama. Ja herneõied waatawad filmi pilgutades siia ning sinna.

Nende kõikide wahel aga peitub tuhatfordne elu: tiid, mis endid piisti ajawad, igaüks omal lehel; nad jalutawad sukruherne warrast mööda ja silmitsewad paremalt ja pahemalt poolt aia maatlma; roosipõõsastel istuwad nõrgad, wäikesed kuldõlmalised lehtäid kohwrohelistes tüllkleitides; sõstrapõõsastel ümmargused wäikesed putukad; siia ja sinna lendawad aga liblikad, kelle elu juba jelleläbi näib herra elu olewat, et nad ilal otseihis ei lenda, waid nii, kuidas see neile parajasti passib; fiske ja wälja, ühest lillekõrtjst teise; nad joowastawad endid päew päewa kõrwal. Ja see kõik elab; igaühel on mõtteid, igatjuft, tahtmist, rõõmu ja muret; kõik elawd perekondliht elu, armastawad, wihtawad, töötawad ja magawad just nagu inimenegi.

Mesilastemaja lauale ilmus üks wäike sinilillestine liblik. Ma tunnen seda liblikatõugu: ta on pärit Lyaenae perekonnast. Kui päike on looja minemas, tantsiwad nad metsalagendikul ja niitmata heinamaade kohal, lillede walgete latwade kohal; mõnikord

lendawad nad lillede kohal kerašse kofku ja tantsiwad nagu sinine pall õhus, üles ja alla heljudes. Milline elu neil on? Muret, täis mängu ja lusti.

See wäike liblik tuletab mulle meelde Klonka Bozok'i mu wäike sinifilmalise, siniseid riideid kandwa koolilapse. Ka tema elab aasal, kõiksugu lillede keskel, sest ta on hanekarjus. Armas wäike laps, eht piimanägu; laulab kogu päewa ja heljub aasal ringi. Hiljuti, kui ma kivišillale seisma jäin, nägin teda seal rohus. Ta istus pajupõõsa all wilus ja seadis lappe puuotja ümber. Õskatesest sai nukule, lappidest siidikuufene. Siis pigistab ta otjakele oma lapsetiku wäike südame najale. Ta armastab seda. Seft siida peab midagi armastama, kui see ka on ainult lapikene või puutükikene. Mina seisjan šillal waitšelt; ometi nägi ta mind. Znimene märkab ju seda ka, kui teda selja tagant filmitsetakse. Ta kargas üles ja jookšis minu juurde. Wõttis mu jalgade ümbert kinna, mina aga šilitajin ta lõhetalakarwa pehmeid ja sooje juukseid.

„Mul on weel kõik peas“, ütles ta, minu käest kiini mõttes, „kõige!“

„Noh, siis ütke mulle, mistarwis on armas Zumal sinu loonud?“

Ja wäike bitarlaps wastas mulle laulwal koolitoonil:

„Et ma teda armastajin, teenikšin ja õndšats jaakšin“.

Ta filmad olid täis õnnepisaraid, et ta mulle oli mõistnud wastata. Siis näitas ta mulle oma nuku. Nuku jaoks kinkisin ma talle punase siidipaelake, mis mu raamatu wahel seisis, ja lõikasjin ta nukule pea. Znimene on ometi erilikum ja wäärtuslikum loomafene kui liblik; armas Zumal on meid ometi paremini loonud, sest meie mõine rõõmu tunda ja meil on tahe armastuseks, nagu see looduse täielikumale elulewusele sünnis on.

Nii siis tuli mulle meelde Klonka Bozok'i kui wäike sinine liblik minu poole lendas ja wafnaelale laskus, just minu kasši pea ette. Kasš magas seal päike käes. Ta oli peaaegu šruus, külje peal, jalad wälja sirutatud. Müüd aga, kui liblik sinna lendas, tegi ta liigutuse ja äigas kápaga. Siis tõmbas ta jala laisalt tagasi, nuulutas seda, pilgutas filmi ja magas edasi.

Liblik aga jäi sinna maha ja ta tiiwad olid koost langenud nagu kaks šinist lillelehte.

Sial enam ei näe ta lilledvärvi, ial enam ei helju ta oma väikeste õestega päikse käes. Ta oli. Teda ei ole enam. Mis otstarve mõis küll loodusel olla temaga, kui ta temale elu andis, teda aastate kaua hoidis ja ravitses ussi ja teisel kujul, teda siis toredate siniste sammettiivadega ehtis, kui elaniku õhulise ilma aetas ja ta siis viimaks ähe suurema looma ainja rumala liigutuse ohvriks lastis langeb.

Mul oli esiti nõu kasjale jalaga hoopki anda. Kuid mistarvis? Loodus oli ta mõrjulaks kasvatanud, ja ainult minus kirjendas õigusehääli kättemaksimist, minus, kes ma õigust teha ei saa, sest et loodus mingisugust õiglust ei nõua ja et üldse õiglust ainult niipalju ilmas leidub, kuipalju teame, et seda ei ole.

Kasjil oli veel õnne, sest aiavärama lõkatus tõmbas mu tähelepanu tema pealt ära.

Kes tuleb? Pühapäevariietes kuuvetu väike taluline. Ta tuleb otjeteed mesilastemaja poole, kääneb õunapuul oksad eest kõrvale. Mõrviid tunnen ma ta ära. See on ema Bozok'i Hlonka ema. Ja nutab. Kas tuleb ta matusele kutsuma?

„Kes suri, mu armas“.

„Minu väike tütar“.

„Hlonka?“

„Sah“.

„Mis tal siis oli? Mis haigus?“

„Kurgutõbi“.

Ta istus lauale ja kattis oma näo suure, valge taskurätikuga. Minu kasj oli juba läinud. Sellegipärast näis mulle, nagu heljaks puude varjus üks teine hiiglasuur must vaatimataks pilutavalt filmil, nagu rõõvloomad hiilivad — laisalt ja hädalt.

Õhtulaul.

Hispaania kirjanik Enrique de Saavedra, Ribase hertsog.

Õhtu jõuab; taeva tume sinä hakkab pikamisi kahvatama; meri jääb vaiksemaks ja tuul, mis pehmemaks muutub, ei jõua enam meha.

Turteltui on terve pika päeva ohanud ja kurtunud; nüüd annetatakse talle armastus jälle tagasi; ta vaikib, on õnnelik ega lausu enam midagi.

Sängi ümbrus õlipuudest palistatud, kaljusid ainult kerge suudluslega puudutades, ja nii wana kui ta lillede wahel liigub, ilusamaid neist kaasa viies, woolab Deba jõgi — kätata ja sulnata, walmis pehmitama ja määratud kosutamiseks, et lõpuks oma kristalli rõõmuga mere kristallise matta.

Kõik on rahu — rahu ligidal ja laugel; kõik on ärbus, kõik on waitne unistamine; kõik ilm näib olevat walmis jumalat kartma ja tunneb eneses idanewat armastust ja lastust.

Mõttiselt kajawad neiu hääled; tullakse üle-

walt mäelt alla kaldale, päästetakse paat, asutakse sisse ja liikatakse ta hõifates kaldalt.

Sis waltiseb ümberringi jälle surma waitus, ei ole tõusu ega mõõna, kõik on muutunud nagu hõbedaks ja paat näib heljuwat õhus.

Ja siis — Helene, ah! Ruma ma teadsin, et minustki kõik wood waitisid ja mu rind oli nagu kirik, seal heljus eemalt mu kõrwu sinu laul. Nagu luige surmalaul, nii pehme ja magus; nii pehme ja magus, nagu oleks mõni ingel oma paradisi jälle leidnud!

Kui see laul minust üle woolas, kantud päewa wiimsest färaast — kuhu jäi mu auahnus, mu ihaldus kuulsuse järele, kuhu mu iha loorberipärgade järele?

Ja kui ja wiimaks wait jäid, siis oli mul, nagu oleks mulle wastu tulnud mõni hea waim: nüüd alles, Helene, oli Jumal mu rinnas kiriku sisse õnnistanud!

Rännak.

Ungari luuletaja Johann Wajda.

Oh rändamine noores eas,
oh tammik, koidukastest märg!
Seal lausus iga leht muu seas:
„Meist saab kord sinu peale pärg!“

Ja nüüd mul on, just nagu läeksin
ma läbi männatihnikust
ja siis seal kuuleksin ja näeksin:
„Tea, puusärk saab sünn igast puust!“

Kui mina kuningas oleksin!

Inglise kirjaniku Justin Suintly Mc. Carthy romaan.

2

Smestus ei tahtistanud Villoni soodsat võimalust kasutamast; ta teretas kõrgilt vastu, kuna ta seltsilised üllatult kodaniku vahtisid, kes ennast niimoodi nende seltsi kippis, ja Tristan, kuninga jultumust jiidames sajatades, oma peidusolewa oa järele kobas.

Villoni kõrk käelgiutus oli suurepärane omas habematuses ja ta sõnad läksid sellega hästi paari.

"Teie olete wiisakas, mõõras, ja sellepärast tahan Teile jeda au teha".

Ludwig kummardas ja Villon jatkas:

"Mina unustaksin hommikul oma rahafoti parapu padja alla", — hirmuwa naer saatis jeda wana wigurit — "ja see habemata mehike loobub mulle krediiti andmast. Smelik, kui harwa võib leida kõrtsimeeste keskelt mõistlikku inimest".

Siis nagu liigutamata kuulas Ludwig jeda kõne ära.

"Ja ometi peaks arvama, et hea weiniga kauplemine kõrtsimeeste peale ausakstegewalt peaks mõjuma", wastas ta juure tõsidusega.

Siis pööras ta Robin Turgise poole, kes jeda ammuli suuga kuulas, ja käskis kannu täie kõigeparemat weini tuua. Nende sõnadega ulatas ta Robin Turgisele raha, mille järele jeda käe wälja sirutas, paraku aga mitte küllalt ruttu.

Sõbedat nähes olid Villoni filmad jarama lõõnud; ruttu ja kärmesti oli ta kuuwetu pruun käsi kuningas ja kõrtsimehe käe wahale libisenud, ja nüüd keerutas ta raha hästimängitud waimustusega õhus.

"Wõi siis see ongi hea kuninga kuju?" küsis ta, mõttis wõidunud kübara peast ja tegi kõrgelhoitud raha ees sügawa kummarduse.

"Sumal õnnistagu Tema majesteeti, ütlen ma, jeda kuningat tänan ma oma praeguse wabaduse eest. Kui ta Pariisi tuli, andis ta amnestii, ja et ma parajasti wangis olin — muidugi mingisuguse kohtueksituse tagajärjel — arusaadawalt nikutas ta oma naerwatele seltsilistele pead — "siis aeti ka mind wabasse õhku. Kui Teile tahate oma lahkuft kroonida, wana herra, siis lubage, et jeda tähtja sündmuse mälestuseks jeda raha omale wõtan ja au sees pean!"

Suurest enesewalitsemisest hoolimata tegi Ludwig siiski pisut kõwera näo, kui ta ruttu wastas:

"Muidugi! Enesest mõista!"

Nüüd andis ta Robinile märku, kes kaugeft Villonist mööda hülides, kuninga juurde jooksis, et teist raha vastu wõtta. Siis ruttas ta makstud jooki tooma.

Siemise kahjurõõmuga silmitses Tristan oma nurgast jeda sündmuseft.

"Meister Villon! Meister Villon", ümises ta habemesse, "jeda saate Teie kahetsjema, õige pea kahetsjema!"

Ja oma waimufilmadega nägi ta jeda fantastlikku isikut, kes siin Ludwigi ees ennast suureks tegi, pika kanepist kõie otsas kõrge wõlla küljes rippuwat.

Kuid oma saatuse pilget aimamata wiskas Villon praegu oma käskijale käemuse ja ütles kiitwalt:

"Teie olete õige wiisakas wana herra!"

Ludwig heitis ta peale hapu pilgu ja ütles:

"Teie tähendate minu wanaduse peale, aga Teie ise ei ole ka enam kanapoeg!"

See pehme noomituse näis Villoni sõpru enam wihastawat kui jeda ennast. Meeftel näis tõsine nõu olemat uudishimuliku kodaniku kallale kippuda, ja naised silmitsesid jeda pahajelt. Casin Cholet tegi efitse, "mehikese" jala-luu murda, ja Huguette puristas talle kõige habematumalt:

"Mis on Teil tema wanadusega tegemist, hulguis?"

Uga Villon waigistas äritatuid.

"Rahu, preilib", ütles ta pehmefti ja leplikult, "rahu, armsad konnatarbivemmad. Kui me sõber tahab küsida, siis on ta jeda eest wähemalt maksnud."

Nende sõnadega kadus ta nagu filmapilguks suure weinikannu warju, mis Turgis talle kätte ulatas; lonksust kojutatud, jatkas ta elawalt:

"Kolmkümmendkolm aastat olen ma elule oma toli maksnud, tagajärjega, mida ise wõite näha. Kerge tasku on paha, aga kerge siida ja kerge armastus tajuwad jeda wahje."

Ta lõi oma taskule, kust wähematki rahakõlinalt ei kostnud; siis koputas ta kergefti oma rinnale ja kummardas wiisakalt "daamide" poole.

"Teie olete filosoof", ütles kuningas.

"Sa oled wäike ingel!" kirjendas abtinna ja surus ta waimustatult oma rinnale.

Kuid tüdrukul libedus ei paistnud olemat Villoni meele järele — wähemalt wabastus ta enda kõhe tema kaelustuseft ja ütles:

„Tasa, abtinna, tasa! Mu olad walutawad ja mu küljed on kaelustamiseks liig haiged!“

Luuletaja olek oli nii kindel ja ta arwamine nii selgesti väljendatud, et salgas uudishimu ätatas. Rene de Montigny põimis selle tunde sõnadeks, kuna ta murelikult küsis, mis tal wiga on.

Billon raputas pead, jõi uuesti ja tõstis siis oma pea kannust jälle kurwal jumel üles.

„Teie näete minus, kallid sõbrad“, ohkas ta, „armastuse ohwrit“.

Sellejuures omas ta nagu nii tujase, libeda ilme, et Ludwig waewaga suutis naeru tagasi hoida, kuna Huguette's wiha lause lõktele löi. Tormilikult nõudis ta seletust, aga Billon waigistas ta kärjitsust.

„Jää rahulikult, tüdruk! Nagu ja ise tead, leidub palju sorti armastust. Mina ei ole enam ega vähem kui kelm ja hulguis, sellepärast armastan ma kord sind, kord teisi niisuguseid liipakaid — nagu näituseks Sfabeau ja Jehanneton!“

Kui abtinna teiste nime kuulis, kirjendas ta neile:

„Teie alatud närafad julgete minu kallimaga sõprust sõbida?“

Need kohkused Huguette wiha nähes, aga meister Billon näis äkki järelemõtlisult jääwat — ta langes jügamasti mõtetesse ja tal puudus kuulmine ja nägemine „kuusekäbi“ tarwis, nagu hoiaks ta, kui üksik karjane, üksikus orus oma lambaid.

„Aga ma olen ka, Jumal andku see mulle andeks, riimisepp, kellele tähed küünlateks ja roosid mänguasjadeks on, ja laulitud armastawad mõnikord weel teisel wiisil. Ja nii on see ka mind tabanud — karistuseks mu pattude eest!“

Billoni lõug oli jügamale riimale lastunud, kusefuled nokutasid ärdalt ja kurwalt; lauliku suu näis olewat sisse langenud.

Huguette oli wäsinud oma kaaslasti silmitsemast ja pööras oma tähelepanu jälle kallimale.

„Särg!“ pilkas ta ja tähendas sõrmega Billonile, kelle filmis tõesti piisarad helendasid. Metud loomulikult uudishimust ja soowist, abtinna wihasstada, libises Jehanneton Billoni kõrwale ja palus teda oma armastuslugu jutustada. Tema palwe leidis elawat wastutaja Ludwig juures, sest teda huvitas ta „Araabia“ lugu ja ta armastas üldse lugusid.

„Mina soowitsin selle daami palwega ühineda“, ütles ta, „eeldades, et mõdra juures olek teile mingisugust sunnust peale ei pane“.

Pilkawalt naerdes pööras Billon tema poole.

„Jumal kaitsku Teid, ei“, oli ta wastus. „Mis tagasihoidlikkus on, selle olen juba am-

mu unustanud, ja ma räägin wabalt igaihega oma tühjast rahakotist, näljast kohust ja tühjast südamest. Koonduge minu ümber, närafad, ja kuulake Pariisi õpetlase ja luuletaja Francois Billoni iselaadi armastuslugu!“

Rõõmus käteplagin oli kõnelejale taksus.

Jehan le Soup meeretas ühe tühja waadi, mis kusti nurgas seisis, laua ligidale, seadis selle otja peale ja tähendas, et Billon sellele istet wõtaks.

Sergejalgselt kargas Billon selle peale ja wõttis seal ristipandud jalgel istet; pika mõõga wõttis ta omale põlwele wahela. Mehed ja naised tungisid tema ümber nagu mesilasteparw roospuu ümber. Huguette istus ta jalgade ette jalgpingile. Jehanneton heitis põrandale küjeli ja wahtis üles tema poole. Teised afusid nii, kuidas neist keegi koha sai.

Ludwig tarwitas wõimalust ja sojistas Tristanile, et Billon wäga lõbus olla, mis peale Tristan seletas, et ta Billonit igawaks ahwiiks arwawat. Ludwig tahtis asja lähemalt seletada, aga teda takistas Billoni hääl, kes oma jutustust algas:

„Nii siis — teie peate teadma, mu armsad kuradipoisid ja teie, igawesti ilusad tüdrukud, et ma kolm päewa tagasi rentsis pikutafin, nagu see minu wiis on, ja üles taewasse wahtisin, mis mulle kosutuseks on — mina räägin ainult paraablites ja allegooriates, nagu see koolmeistrite armas wiis ikka on. Kui ma seal niiviisi lamasin, nägin ma enese ja taewa wahel ühe daami nägu. See oli nägu, nii armas ja kena, nagu ma seda weel itaal pole näinud!“

Meile sõnadele ei wastanud waeke abtinna laenatud meheliiksu; wiha sai wõimu. Ta hakkas nutma ja huluma ning kinnitas, jutustaja olla truuduseta siga, aga Billon ei hoolinud ta nutust, maid jatkas:

„Ta läks kirikusse — Jumal kaitsku ja hoidku teda —, waatas mõõdamines minu peale, ja kui ta mind ka tähele ei pannud sama wahel kui tänawakivi, mille peal ta seisis, siis olen ometi mina teda näinud igawesti. Meie laulitud lobiseme liig palju armastusest, aga tõepoolest ei tea meie temast dieti midagi, ja kui ta siis meie südame waldas, siis teeb ta meid lolliks ja edewaks. Nii läks minugi lugu — noh, mis te arwate, misjuguise lolluse ma tegin?“

Billon pööras oma ärewa näo kuulajate poole ja ta filmad olid kurwad, kuigi suu naeratas.

„Jõid unustuseks weini“, arwas Montigny.

Blanche oli sama praktiline.

„Musiutafid mõnda tüdrukut“, kirjendas ta.

„Sa armas taewas, kui tihti on mind juba mõne teise ajemel armastatud!“

„Legid selle naise tasku tühjaks!“ ütles Casin Cholet, kuna Jehan le Loup-hirvitatades ütles: „Tungisid rahvamõllus ta juurde ja näpistajid teda!“ Sellejuures näpistas ta ise Blanchet olast.

Põlgama ilmega kõrjus meister Billon kõik need toored arvamised tagasi.

„Palalaa“, kirisistas ta, „rumalama, palju rumalama kui see kõik. Ma läksin talle kirikusse järele!“

Tume imestus lastus kuulajatele — ainult Colin de Coqueux avaldas oma imestust pikas viiles. Ludwig löi kuue all mitu korda risti ette.

„Teie wist kirikus ei käigi, herra?“ küsis ta hapult.

„Ei, wana põikpea,“ vastas talle Billon wiisakalt. „Kirikusse ei lähe ma muidu kui rahakarpe awama wõi kuldasju warastama.“

Kuttu hüüdis Guy Tabarie „tähelepanna!“ ja heitis tähendawa pilgu wõõrale, aga Billon pilkas teda ta karlikkuse pärast.

„Lollus!“ hüüdis ta, strutas pisut ettepoole ja löi Ludwigile oma mõõgaga naljatades seljale:

„Sel tublil poisil on siin hea nagu ja ta tunneb nalja! Wõi mitte, wana koduajanes?“

Ludwig tõmbas enda kiiru ja hirvitas siis lõbuwasti, kui nägi, et Tristan pahane oli.

„Muidugi, Jumalale tänu, tunnen ma nalja,“ ütles ta ja waatas seltsimeest kawa-lasti.

Billon jatkas oma lugu.

„Noh, ma põlwitasin seal pimedas külmal kiritupõrandal ja kõik see aja kolas ta iluduse laul mul magu wasti kõrwus ja ta iluduse maitse oli soolaks mu huulele ja ta iluduse piin näris mu südant, ja ma palwetasin, et mul mõimalik oleks teda jälle näha.“

Siia maani oli Huguette Billoni jutustust metskassi pehmusega kuulanud; nüüd kahmas ta tinanannu, mida ta luuletajale tahtis wastu pead wirutada, kuid enne, kui see ta käest lahkus, kiskus Guy Tabarie selle ta käest ära. Tufaselt wajus neiu oma istmele tagasi ja ilma wähematti hädaohtu aimamata jatkas Billon unenäoliktult oma jutustust.

„Ja wiiruk kodistas mu ninasõormeid ja maalitud pühapildid waatasid pilkawalt minule otja, ja palwe- ning laulukatted wirwendasid mu peas segamini, ja mul oli, nagu oleksin ma mingijugust mulle teadmatust, wastust joogist joobnuks jäänud. Ja siis lehnis ta wälja, mina sammusin taga. Pühitsetud wett wõttis ta minu käest.“

Aufartlikult wajus Billoni hääl, ja Huguette lafutab seda filmapiltu.

„Oleks ta ju kontideni ära põletanud!“ kiusendas ta wihaselt.

Meister Billon raputas pead.

„Uhu mind, ta põletas weel sügawamini. Wäljas jumalakoja astetel seisjs üks linalakk põskedega narr, kes teda teretas ja kelle seltsis ta edasi läks. Mina ifka järele. Wiimaks jõudsid nad ihe wärawa ette, kuhu ta astus. Kui ta saatjast lahkudes ümber pööras, nägin ma ta nagu weel kord, aga ainult filmapilgu, sest pisarad mu silmas warjajid pilti.“

Raskesti ohates pööras ta Ludwigigi poole.

„Arwatawasti imestate, et nii räägin, aga kui mul süda keelele tuleb, siis pean selle wälja sülitama, muidu lämbun!“

„Mina olen õppinud ei millegi üle imestama,“ vastas Ludwig targalt.

Billon aga jatkas:

„Ma teretajin linalakka ja palusin enesele daami nime nimetada. Ta pidas mind küll hulluks, aga ütles seda ometi.“

Samal filmapilgul oli Huguette üles karanud, wajutas oma kirglikult erutatud näo Billoni näole ja jostistas meelitades:

„Ja mis oli selle daami nimi, armas Francois?“

Üllesewalt naeratades waatas Billon talle silma.

„Ära seda kellelegi ütle, mu magus tüdruk,“ jostistas ta. „See oli Tema majestect kuninganna!“

Sõprade tormilik naer oli Billoni naljale wastuseks ja juurendas Huguette wiha.

Kuninglikus wihas tahtis Ludwig üles karama, aga Tristani käsi lastus raskesti ta olale ja hoidis ta istmel kinni.

Billon, kes ta meelepaha märkas, andis talle rahustades märku.

„Ei, ei, minu tore hertfog!“ hüüdis ta.

„Teie truudus ei tarwitse tuld wõtta. See ei olnud küll kuninganna, aga ta nime hoian ma omale, ehk ta küll laiade siniste ja mustade worpidega mu seljale on kirjutatud.“

See teadaanne äratas igal pool imestawa ümber.

„Kas peffis ju see punane-kuldne papogoi läbi?“ küsis Montigny üldise imestuse esitajana.

„Ei, ei,“ vastas Billon, „see tuli nii: Meie riimijepad määrame oma kaubale hinna, mis ainult üffikute meelest kohane on. Armastus-palawik tehas, kirjutasin ma sellele daamile ihe laulu pergamendile, mis mul terve lõunajõõgi maksis.“

„Kas usufjite, et ta Teie wilistamijse peale tuleb nagu lind meelituswile peale?“ küsis Ludwig naljatades.

Billon ohkas jälle.

„Sullu seisukorras armab ennaft iga luuletaja Orpheuseks, kes oma toonidega ühe naise pörgust wabastab. Aga ma sain wastuse — ja jah, selle ma sain!“

Jälle majus ta tufastesse mõtetesse; aga see ei meeldinud ta selfilistele, keda jutt huvitab. Montigny andis Billonile platsu seljale, nii et see mõirgama hakkas.

„Ja mis sijaldas see wastus?“

Billon naeris waljusti, kuid selles naerus puudus igafugune inimlik soojus.

„Keegi noormees, umbes teenri laadi, otstis mu siit üles ja küsis, kas ma ühe laulu teatud aadressil olen saatnud. Kui jah, siis tulgu ma temaga ühes.“

Uneledes nagu lammas läksin ma, kuni ühele üffikule platsile jõudsin, kus mulle neli lollit kallale tippusid ja mind pikkade keppidega hakkasid peksuma. Ma olin sõjariistata ja mulle oli seljatagant kallale kiputud, sellepärast ei hābenenud pōgenemast, kui lõõgid liig tihedaks läksid. Põisid ajasid mind taga kuni sinna Pariisi tänawale, kus nende elu enam midagi ei oleks maksnud. Seal pidid nad lahtuma. Aga mind peksti koledasti ja minu selg ja küljed on ülkõrnat. Müüd ei lähe ma tial wälja ilma mõõgata.“

Ta koputas mõõgapārale.

Huguette wahtis talle pahaselt näkku.

„Kas õppisid sellest wāhemalt niipalju, et ja ennaft enam narriks ei tee?“ küsis ta.

„Õppisin, et ma ennaft enam narriks ei tee,“ wastas Billon kurwalt. „Ma olen mārigitud looma mārīgiga ja ei unista enam.“

Ta raputas ennaft, nagu tahaks ta tūllitawat, pealekippuwat māllestust eemale tõrjuda, ja ulatas oma tūhja kannu Montignyle:

„Mul on jälle jānu! Enam weini!“

Kui Montigny salga juhile uuesti kannu tās walas, tähendas Ludwig:

„Teie joote enam, kui see Teie terwisele hea on, herra!“

Wihaselt, leekiwail silmil lähwas Billon tema poole ümber ja mūristas:

„Koristage ise oma toaessi!“

Kõik hirwitatsid ja Billon jatkas:

„Mis wõib mees paremat teha kui juua, kui Prantsusmaa hukub, kui burgundlased oma sõjalaagri üles on lõõnud ta wāramate ees lagendikule, kus lapsesas mārīgisime, kuna üks loll troonil istub ja jallib, et ta linna piiratakse?“

Wollanāod naerfid.

Tristan ütles endamisi: „Teie saate weel neid sõnu kahetsjema, meistri Billon!“

Kuningas aga nihtus lähemale.

„Kahlemata teeksite Teie teisiti, kui kuningas kingades käiksite?“

„Kui ma ei oskaks ja teaks midagi paremat teha kui Ludwig, kes midagi ei tee, ja Ludwig, kes midagi ei julge, kui ma tema asemel oleksin, siis ei pea mind Huguette tial enam suudlema!“

„Kes teab, wāhest ei suudlegi ta sind enam,“ sofstas Huguette, kuna teised naerfid.

Shabeau libises kuningas juurde, surus enda tema ligidale ja ütles:

„Meie Francois on luuletuse teinud sellest, mis tema siis teeks, kui ta kuningas kingi kannaks.“

Ludwig oli igal ajal igafuguseks wiisakuseks walmis; nii pani ta müüdi kāe Shabeau ümber ja tõmbas ta oma põlwele.

„On ta seda tõesti teinud, wāike kullakene, sina?“ küsis ta. „Kas ei tahaks Teie, herra luuletaja, seda kuulda lasta?“

Tehtud tagasihoidlikkusega oli Billon katsumud Shabeaud oma laulu nimetamisest tagasi hoida, aga wõttis müüd teise tooni:

„Seda wõib ja seda peate kuulma, sest see on tõsine laul, kui see mu pea māraks, kui kuningas seda kuuleks. Aga mististi ei ole Teie nii suur, et seda talle kõrwa wõite sofstada — sellepärast lahti!“

Ta kargas üles, seadis oma kantud, kulunud, wõidunud mantli enesele ilujasti olale ja deklameeris:

„Oh Prantsuse rahwas, nii tart ja nii suur, kel kodumaa pinnas on süda ja juur, kes armastad kodu ja armastad maad, kuid mis ja siis palgaks see eest küll saad? Sa wiibid, kui rumal, siin jurma warjus, oled kari, kel puudub siin õige karjus! Hoopis teiseks kuid muutuks kõik pliks ja plaks, kui Billon saaks Prantsuse kuningaks!“

Ludwig waatas wihaselt Tristani poole, kuna wargapõisid rõõmu pärast kāsti hōõrusfid.

Uhte, rahuldatud naeratus mārīgis Billoni juu ümber, kui ta jatkas:

„Uht ehitud nufufest kannab te troon, ja nifu peas sāramas kuningas kroon.“

Ei midagi tee ta, ei midagi tea see, kes, kuidas õeldakse, olla te pea! Kuid kuningas lõwilakka peaks kandma ja lõwina ennaft ka tunda andma. Maa muutuks uuesti õitswaks maaks, kui Billon Prantsuse kuningaks saaks!“

Kuningas nagu oli kõifugu tunnete eht musterkaart. Tristan õhetas wihast. Salk hōõstas ja plaksutas ja Billon tundis kiituse üle head meelt.

Siis jatkas ta:

„Ta ümber kõik kelmid on koõndunud, ja aujad mehed on moõndunud“

kõik wangideks keldri mõlwide all, ja kõlguvad mõllaski üleval. Meil tarvis on on tarka ja julget pead, kes waenlased löbb ja muidu teeb head. Maa muutuks meil uuesti õitsmaks maaks, kui Willon Prantsuse kuningaks saaks!"

Kannud ja peekrid kõlisesid. Luuletaja silmad suurdusid, kuna ta ballade lõpu jaoks hinge tõmbas.

"Ei päästa meid suuda Ludwig Wäike, meil abi võib tuua siin ainult äike: On kindel, see riigi meil wabastaks, kui Willon saaks Prantsuse kuningaks!"

Wali kiidukisa kajas joomamendade karedatest kõrdest. Montigny lõi Willonile selga ja hüüdis: "Dauhid hästi, meisterlauja!" ja Huguette wõttis ta kaelast kinni ning kirjendas: "Selle tule eest, mis sul filmis, annan sulle palju andeks!"

Uga luuletaja näis olemat wäsinud, liikkas tüdrukut eemale ja wajus jälle waadile. Kõik läksid laua äärde tagasi ja Willon jäi üksi kuningaga, kes temale kuival ütles:

"Arwatawasti nimetate ennast patriooteks?"

Willon, kes jälle küllalt jõudu oli kogunud peekri tühjendamiseks, äigas käega üle otsa esise ja wastas:

"Mii kõrget nimetust ei julge ma hankida. Olen üsna waene mees, kelle süda liig suur on ta teha jaoks ja kelle lootused liig kõrgele lendawad ta seisukorra jaoks. Olesin ma brokaadiga kaetud moodis üündinud, ma wõiksin võib olla juhutada sõjawägeid ja Prantsusmaad tähtsalt teenida; ma wõiksin armastada suurtsugu daame, ilma et selle eest saaksin peksa; wõiksin ütelda tött kuningale, ilma et mu kaelal midagi karta oleks. Nüüd aga, kuidas ast nüüd on, aelen kelmidega ja lipatatega ümber ja lobisen ühe lolli wäikse lobisejaga, nagu teie seda olete, Teie, wana lollpea! Ja jah, elu on narrimäng, ja kõige parem oleks, kui ta oleks kaelast kord ära!"

"Miikaugale jõuab sa warsti," ütles Tristan endamisi, ja see mõte andis talle palju troosti.

Ludwig ütles ainult:

"Teie olete wäga mõtterikas!"

"See pole muud kui kadendus," wastas Willon ruttu. "Mul on suured mõtted, suured soomid, suur auahnus, suured himud. Kõik, mis tahate. Kes teab, ma olesin wahest ilma korra pea peale pööranud ja surematuks saanud. Nüüd aga magan ma katusekambris mõlla warjus ja olen homme unustatud, isegi huntide poolt, kellega ma täna hulun. Uga mõtlemine teeb jänuseks! Soome!"

Rende sõnadega tõusis ta, et jeltfiliste juurde minna. Suhuslikult märkas ta, et Robin Turgis oma pingile oli tuktuma jäänud. Tasakesi läks Willon tema juurde, wõttis ta wöö küljest ühe wõtme ja kadus muigades keldrikotta.

Ludwig waatas talle karedalt naeratades järele.

Tristan tõmbas kuningat siilust.

"Kas pean ta homme lastma mõllasse tõmata?" küsis ta karedasti.

Mõteldes filmitses kuningas teenrit.

"Eks jaa näha! Ta on kiire nooga pois, aga temast oleks wõinud saada tubli mees. Ja teda nähes tuli mulle jälle meelde mu unenägu. Seana hulkusin ma Pariisi tänawail ja leidisin pärl — jah. Wiidame aega kaardimänguga, kuni Thibaut de Musigny tuleb!"

Tristan wõttis mängukaardid taskust ja pani nad lauale.

"Kas usute, et ta tuleb?" küsis ta selle juures.

"Tema ei usu, et mind siit leiab, selle peale annan oma sõna," wastas Ludwig; "muidu ta waewalt tuleks. Sabemeajaja Olivier teatab mulle ta tulekut."

Kuna ta rääkis, awati uks praofile. Kuningas kuulis kõminat ja küsis:

"On tema see?"

Tristan waatas üle öla uste poole, kust üks wana küüruseljaga eit sisse wahtis. Ta kehitas õlgu.

"Ei, majasteet," urises ta, "see on üks teine wana naine!"

Wahetajal oli kuningas kaardid oma rahulolemiseks korraldanud; ta tähendas kaaslasele kääriwalt, et see istuks, ja mõni minut oli ta mängimise õhinas kõik oma ümber unustanud.

Seni oli wanaeit uste täiesti awanud ja tasakesi sisse kobanud. Tal oli waitne, maha nägu — inimlik wari, mis omas lihtsuses meelde tuletas närtsinud noorust ja iludust. Ematene oli kehwalt, aga puhtalt riides ja linase riide wõllid, mis ta nagu raamisid, olid lumivalged. Kartlikult waatas ta oma ümber filmadega, mis hämaras koopas midagi ei wõinud ära tunda, kuigi nad kedagi igatsusega otsisid.

Rene de Montigny, kes wäsinud oli Sja-beaud pilkamast, nägi äkki wanaeite, kuidas ta abitult-kuiwalt kedagi otsis. Ja talle tuli tige mõte. Ta tõusis üles, kirjits kergesti eide juurde ja tegi temale sügawa kummarduse.

"Kus printsess, mis Teie ihkate?" küsis ta pilkawa aupakkumisega.

Smestades pööras wanaeit oma librune-mud näo temale poole.

"Kas viibib meister Francois Willon siin-
ses jeltstonnas, mu herra?" küsis ta.

Montigny kummardas uuesti.

"Magus proua," naeratas ta edevalt, "ma
juudlen Teie kätt ja tahan järele küsida."

Kaaslaste laua juurde tagasi tulles, jäid
ta pilgud pilkavalt peatuma Huguette küürus
kujule. Pärast seda kui luuletaja oma jutustu-
se lõpetanud, oli Huguette tuju õige halb ol-
nud, nii halb, et ta kaaslasted paremaks arva-
sid teda mitte tülitada. Kui ta nägi, et teda
tähele ei pandud, wõttis ta mängukaardid wäl-
ja ja hakkas neist oma saatust uurima, aga
imelikult kindlusega seisis ikka surmataart tema
ligidal. Meeleheitliku tundega peitis ta oma
näo käte wahela ja nuuskus tajafesi oma ette.

Kuid Montigny ei olnud mees, keda naise
pisarad jaksafid litgutada. Tüdrutu küürus
selja taga tegi ta kõiksugu wigurid, kuna ta
kaaslastele sojistas:

"Seal ukse juures seisab üks imeilus daam,
kes tungiwalt meie Willoni järele pärib."

Kui need sõnad Huguette kõrwu kostsid,
tõusis ta kohe jalule ja oli täis tuld ning elaw-
uust.

"Mis ja ütled?" küsidas ta wihafelt; ja
kui ta, naisele liginedes, tema ette jõudis, tor-
mas ta wihafelt wanaeide kallale, kuna ta sõb-
radki sündmuust oodates püsti tõusid.

"Mis Teil siia asja on?" karjus ta eidele;
aga kui see oma närtsinud näo tema poole
üles tõstis, pörkas ta ehmatades tagasi.

Wana lastis ennast Huguette riietest pet-
ta, ja kogeles wabandades:

"Balun andeks, noorherra, aga ma otfin
meister Francois Willoni."

Rahutult kirus Huguette:

"Siis otfige ja leidke ta!"

Siis pani ta kae noa käepidemele, astus
Rene juurde ja küsidas:

"Montigny, elajas!"

Montigny jooksis hirwitades ja ahwi kiiru-
sega kaugele ja tüdruk ajas teda ümber laua
taga. Waheajal olid teised lõhkunud wanaei-
des omale teretuluud ohwri leidnud, kahma-
sid üksteise kätest kinni, tegid ta ümber ringi
ja keskisid toorest laulu lauldes tema ümber.
Waene ematene warijes terwest kehast, kui en-
nast äkki selle üleannetu ringi keskpaigas nägi.

Sel filmapilgul awanes keldriuks ja Willon
ilmus, suur weinikruus kätel. Kui ta kõrtsi-
mehe ikka weel magamast leidis, naeratas ta
rahulolles oma ette, pani keldriukse ettewaatli-
kult kinni ja asetask oma saagi pingi lähedasse
ligidusse.

Suur käre tõmbas ta tähelepanu õnneli-
kult rõõwilt kõrwale; ta waatas ringi ja nägi,
mis sündis.

Vähemal pilgul tormas ta tantsiwa karja
keskele ja lõi Jehan le Loupi kõrtsimehe wõt-
mekimbuga maha. Kelmiide kogu jooksis laiali
ja Willon hüüdis neile järele:

"Kafige kuradille! See on minu ema!"

Siis tõmbas ta wabisewa wanaeide sülle
ja saatis ta kaminaplatstile. Selle juures sojis-
tas ta temale kõrwu:

"Ära kardata, ematene, nad ei mõtelnud mi-
dagi paha!"

Teatud tust ja kahetsus seisis ometi neil
wõllanägudel, kui nad eemalt ema ja poega
filmitsefid. Guy Labarie, kes tüli ei ihanud,
läks tajafesi wälja tänawale waatama, kas ei
saaks kufagil mujal vähem kawatist peatus-
paika.

Kui Robin Turgis uinakust ärkas, kobas
ta käsi nagu loomusunnil wõtmekimbu järele
ja leidis, et see puudus.

"Minu wõtmed, minu wõtmed!" kurtis ta.

"Kus on minu wõtmed?"

Ja kui ta neid ikka weel elutu Jehan le
Loupi kõrwal pöradal nägi, tormas ta nende
juurde ja wõttis nad ruttu jälle oma hoiu alla.

Waheajal oli Jehan le Loup teadwusele
ärgeanud ja ajas enda istukile. Ta filmitse-
s Willoni wihafelt ja ta lõpsu saanud parem käsi
kobas wargelt oda käepidet.

"Sa löid mu pealuu lommi, kurat sõõgu
sind!" mõirgas ta ja kargas, sõjariista käes
hoides, wastase poole. Aga Willon oli jaks
liig osaw, et wastast juhustlikult oma kallale
tulla lasta. Küll ei olnud tal enam aega mõõ-
ka wälja tõmmata, aga kähku kahmas ta kamin-
nast tuletungla ja hoidis sellega Jehan le Lou-
pi enesest kaewarre kaugeusel.

Nüüd aga kahmas Huguette odaga käest
kinni.

"See on tema ema!" ütles ta pahafelt.

"Ma usun, teil kõigil on ema olnud. Jätke ta
rahule!"

Tufafelt pistis Jehan le Loup oda jälle
tuppe ja lastis enda tüdrukul laua juurde ta-
gasi tõmmata. Willon pani põlewa puuhalu,
mis ta näpud wahela ära põletanud, koldesse ta-
gasi ja wõttis ema kõrwal rahulikult istet.

"Seidutafid nad sind, ematene?" sojistas
ta. "Aga see polnud pahasti mõeldud. Poi-
sid ja tüdrukud, tüdrukud ja poisid."

Wana ematene wõttis Willoni ümbert kin-
ni, misjuures Willoni nägu walupärast wiltu
läks. Ema armastaw kaelustus oli talle ta
pekketud keha juures sama walus kui waenu-
lik kaelustus, aga ta ei katunudki ennast ema
käte wahelt wabastada.

"Tule koju, Francois," ütles ta. "Tule
koju! Kus ja need kolm päewa dieti olid?"

Willon filitask eite õrnasti ja wastas:

„Olin ametis, ema! Riigisjaladused! Siis waja waitida! Auidas ja minu siit üles leidjid?“

„Seda üteldi mulle „Drawas“, seletas eit, „et su siit leian.“

Billon tegi põlgliku liigutuse.

„Do, „Draw“ pole enam seisukohane! Seal nõutakse otsekohesest maksimist — pagan wõtku neid! Peale selle wiibime sinu linnamüüri juures ja wõime burgundlasi lasta. See on sama kosutaw kui Louks weini!“

Kurwalt raputas Billoni ema oma halli pead.

„Tule minuga ühes,“ palus ta, „weini oled juba küllalt saanud.“

Billon waidles elawalt vastu.

„Seda ei ole, ema — wõib küll palju juua, aga küllalt ei juua iialgi!“

Kui ta aga nägi pettunud ilmet, mis wanaile hallile näole ilmus ja selle weel hallimaks näis tegevat, jattas ta rahustawalt:

„Tead ema, nüüd kohe, filmapilt, ei wõi ma koju minna, aga ma wõin sinu heaks midagi muud teha. Kas mäletad weel, kui ma weel wäike laps olin, siis —“

Neis sõnades peitus midagi, mis talle wõimatuks tegi ütelist lõetada. Hirmus wastolu mõtte ja koha wahel, kus ta seda sõnadeks tahtis sõlmida, hirmus wastolu ustawa ema ja wastikute sõprade wahel — see wastolu ja kõik, mis sellega ühenduses, wajus raskesti ta südamesse ja lämmastas temas kõik rõõmsuse. Ta pööras kõrwale ja kordas endamisi:

„Oh Jumal! Kui ma weel wäike laps olin!“

Uga ema kaastunne ja ema armastus, mis alati walmis, tegutses kohe:

„Sa olid kõige ilusam laps, keda naine üldse jünnitanud,“ ütles ta pehmeti.

Jälle pööras Billon tema poole ja katjus piisaraid oma filmis pilgutamise abil ära kuuwatada.

„Sa laulsid mu tihti magama,“ ütles ta ja katjutas ema õrnasti, ise selle juures wana uinulaulu lauldes.

„Mõh, emafene, nüüd on su sõnakuulelik poeg sulle loonud ühe laulu, millega wõid ja iseennast magama uinutada. Ma käisin mõni päew tagasi kirkus — Jumala eest, see on tõsi“, kinnitas ta, kui wanaeide filmis imestawat pilku nägi, „ja seal tuli mulle meelde üks palwe, mis ja puhtale neitsile pead ütleva.“

Pehmeti juudles ema ta otsesest.

„Mu kallis laps, mu kuldlinnufene,“ ütles ta, ja Billoni näole ilmus filmapilguks pehme, loopelik ilme.

„Siin on mu laul — kuula!“

Ja tasakesi ütles ta emale järgmise salmi,

mis ta tema tarwis loonud, kuna emafene mitu korda enesela risti ette lõi.

„Maa ja taewa walitseja, pörgu kange wõimukandja, palwes tulen ma su ette, sinu halastust siin lootes. Oh küll rumal olen mina, siisti heldusega waata minu waewa, minu walu, minu walge juukse peale! Olingi ma elus waene, aga usust olin rikas! Et ma päriks sinu riigi, usust lahe ja mind surra!“

„Mis, ema, kas see pole ilus laul sulle?“ Ema Billon nuttis ja nuuksus südantõhestawalt temale öla najal.

„Oh et just oleks saanud hea inimene!“ ohkas ta.

Õrnasti ja pehmeti silitas Billon ta juukseid.

„Meie kõik oleme niisugused, mis sugusteks meid taewas on teinud!“

Siis waitjid nad filmapilgu, kuni Billoniile äkki meelde tuli hõberaha, mis ta kuringalt wälja petnud. Selle wõttis ta nüüd wälja.

„Siin on mul sinu jaoks weel midagi, emafene,“ ütles ta, ja kui ema näost kerge puna üle lehwis ja ta vastu tahtis waielda, jattas ta: „Ja muidugi, wõta! Sa pead! Wõta, wõta! Sain selle ausalt ja fina oskad seda kasulikumalt tarwitada kui mina!“

Nende sõnadega pigistab ta emale raha pihku ja jattas:

„Uga nitiid, mine, emafene, qa palweta enda magama. Sa näed mind warsti jälle — selle töötuse annan sulle!“

Õrnasti saatis ta ema ukse juurde, mille ta temale awas. Minema hakates waatas ta pojale weel kord näkku ja kordas:

„Et ma päriks sinu riigi, u s u s lahe ja mind surra!“

Kui üks tema taga kinni läks ja Billon oma kohale jälle tagasi läks, kargas Jehan le Loup, kes ikka weel luuletajale tahtis kätte maksta, üles, rebis Shabeau enesega kaasa ja astus tal- le tee peale ette.

„Nüüd juuble wahelduseks kord ka üht noort,“ ütles ta ja lükkas tüdrukku luuletaja juurde.

Ugedasti lükkas Billon mõlemad kõrwale.

„Rasige kuradile!“ hüüdis ta wihajelt ja läks neist mööda.

Jälle kobas Jehan sõjariistu, ja jälle hõiti teda tagasi.

„Mis teha, täna on tal paha päev,“ tähendas Thabeau. „Jäta ta rahule!“

Nende sõnadega vedas ta wastupanewa sõbra laua juurde, kuna Billon kamina juures istet mõttis ja tulle mahtis.

Sel filmapilgul kisti kõrtji üks tormilikult lahti ja Guy Tabarie lendas kui kuul tupp, õrnalt kiskendades:

„Sõbrad, pakju Greete juures on kahe tiidruku wahel kafeelus. Nad on mõõni paljad ja kolgivad üksteist. Jumala eest! Tulge ja maadate!“

Lähemal filmapilgul olid kõik jalul.

Guy Tabarie pööras kanna pealt ümber, niipea kui ta seda oli ütelnud, ja kadus läbi lahtise ukse kuupaitsele tänawale. Teised läksid talle järele ja naersid, ning mõirgasid. Werine maatemäng humitas neid.

„Mina kroonin mõitja!“ hüüdis Montigny wälja minnes. „Ja mina mõidetu!“ mõirgas Jehan le Loup.

Siis kadusid kõik.

Maha jäänud oli ainult Huguette, kes Billoni poore pööras.

„Kas tuled kaasa, Francois?“ sõistas ta. Muuletaja waatas filmapilgu üles ja wisas käega tõrjuwalt.

„Et, ma loen!“

„Baletad!“ kiskendas Huguette kirglikult.

Uga seegi ütelus ei suutnud Billoni ta taruusest äratada.

„Mõib lugeda ka ilma raamatuta,“ ütles ta. „Mine, tüdruk ja pekja mõlemad oma poolt läbi!“

Jälle wajas ta mõttesse, ilma et tüdrukust oleks hoolinud. See silmitses teda weel filmapilgu pool wihaselt, pool kurwalt. Siis kadus temaqi.

Rahuldatud ilmega lõi Robin Turgis tema taga ukse kinni; siis läks ta oma nurka tagasi, et pisut tuktuda, kuni jooditub jälle tagasi tulid.

Ludwig ja Tristan mängisid tähelepanelikult ega kuulnud-näinud midagi.

„Teie habemeajaja laheb ennast kaua oodata,“ tähendas Tristan natukesel aja pärast.

„Mäng trööstib meid selle üle,“ wastas Ludwig.

„Jah, jest et mõidate,“ pomises Tristan. Uga kui ta weel kõneles, läks ta nagu selgeks ja ta ütles:

„Minu mõtt, majesteet!“

„Ming pistis mõidetud raha taskusse.“

Waitiwa tufaga silmitses kuningas, kuidas Tristan kaarte andis, ja hakkas siis hoolega mängima.

Kõrtjis oli kõik wainne.

Meister Billon istus sügawas mõttes oma nurgas ja mõttis wahetewahel warastatud kannust tubli lonksu weini.

Kuni ta magama uinus.

Kaks naiseluju tantšisid ta filma ees; üks neist uhke, ilus ja noor, teine alandlik, kurb ja wana, ja ta katsus neid eemale tõrjuda. Katsus neist ilus balladi teha söömijest. Juba oli ta ilusa pealkirja leidnud: „Kauki täis kaffe üle kõige!“ Katsus sõnu ritta seada, otšis riimi, maitšes ju waimus head toitu, aga ta filmad nägid oma ees ainult õlgi ja ta peawajus raskesti riinale.

Viigutati ukselinki, aga isegi burgundlaste suurtükimürin ei oleks teda suutnud äratada. Ja ometi rippus ta tulewik selle ukselingi liigutuse küljes . . .

3.

Ratharine tuleb.

Uks awanes ja kõrtji astus keegi naisterahwas. Naisterahwas, kes tollefordse Pariisi mee järele riides oli ja kelle nägu kaetud. Temale järgnes sõjariistus teener, kelle poole tulija läwel tagasi pööras ja kellelt ta sõjastades küsis:

„Kas teate kindlasti, et see õige koht on?“

„Üksna kindlasti.“

„Siis oodake wäljas!“ käskiw daam, ja teener astus kummardades tagasi tänawale.

Ettewaatlikul waatas tulija oma ümber, ja ta mantli poollahitise kaeluse wahelt wõis ainult ta läikiwaid filmi näha. Oma kohalt Billoni ei wõinud näha, waid nägi ainult kaht kaardimängijat. Ettewaatlilikult läks ta nende juurde ja puudutas Tristani, kes talle lähemal, õlast.

Kotifarnasesse kübarasse peidetud peaga pööras Tristan ümber, ja kuningas tarwitas mõimalust, et Tristani kaarte waadata ja üht õegi ümber wahetada.

„Kas on meister Francois Billon täna õhul siin olnud?“, küsis naisterahwas.

Ta hääle kolas täielt ja pehmelt, ja ta oli oma kaeluse sedawõrd laiaki laisknud, et ta noort, ilusat nagu näha mõidi. Uga nägemist ei olekski tarwis olnud — Tristan oli ta juba häälest ära tunnud.

„Seal cemaal istub ta tule ees“, wastas ta mõõral häälel ja tähendas põidlagaga kamina poole.

„Tänan!“ ütles mõõras lihtsalt.

(Järgneb.)

Hindmõistatus

Nr. 10.

Uhel kuningal oli kolm poega. Kui kuningas surema hakkas, kutsus ta pojad oma juure ja ütles: „Päranduseks annan teile 7 täis, 7 poolikut ja 7 tühja wiinawaati. Saotage nõnda ära, et igast feltist kõik ühe palju saate, kuna waadid terveks jääks.“ Kuidas oli see võimalik?

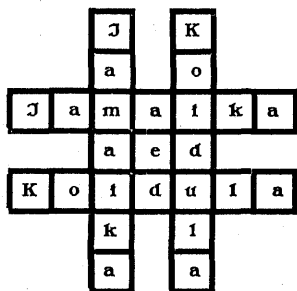
Lahendused tulewad saata 15. juunini s. a. „Romaani“ talitusele (Tallinn, postkast 199). Digete lahenduste saatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ nr. 13 ja nende wahel loositakse välja 3 eksemplaari P. Grünfeldt: „Minewikku jälgimas“.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 7.

Digeid seletusi saatsid:



Tallinnast: Hilda Arobaum, Wilma Arel, A. Adorf, Rud. Adler, J. Ajamiit, A. Adler, Salme Aäper; Aino Abramow, Emil Bader, R. Bauert, Magda Balti, W. Berjer, A. Busch, August Wetsem, Rudolf Esko, Eleonoore Emann, Oskar Ernesaks, A. Ewart, Ilo Ern, Irene Ebrod, Ilse Heimberg, E. Herkauch, L. Hea, Bernhard Hindrea, E. Hermann, Reinhold Hader, Julie Hammel, Roman Idnurm, L. Iwanow, Aurelie Jürisjõn, Hans Karell, Edgar Kilp, Johannes Krausberg, W. Kallas, Hilda Krause, Ida Keilit, Ilmar Kiesel, Hilda Kutsjer, P. Ka-ja, Heinrich Kroon,

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Hindmõistatuse nr. 10 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Eduard Kressja, Wanda Karro, Gerda Kippar, Selma Kegel, Linda Kibuovits, Alfred Kast, Aina Labi, E. Loorberg, Regina Lübeck, Jenny Leisop, J. Laas, E. Lasdorf, Ellen Mühling, Edgar Mooode, Riita Mandel, F. Maasmann, Marta Meffler, Ulide Michelson, Mihkel Männapso, Arnold Mäng, Boris Madisson, J. Malt, August Möller, W. Muht, Erna Martin, A. Mägi, S. Moikow, Ferdinand Molkow, A. Nudel, Remwalz, Alice Rutow, R. Ollmann, A. Oho, E. Ohmann, Hermann Palk, Leonida Pliimann, M. Preat, Friedrich Pafmann, Olga Paawes, Alfred Petton, Salme Rosenfeldt, Karl Riis, Ellen Reismann, L. Rumm, Selma Raudsepp, J. Söder, Karl Siff, A. Sawi, Paul Simonlatser, J. Steinberg, Abja Sessmann, A. Tamm, W. Trompet, Elsa Tonska, Leida Turner, S. Thomson, J. Treffner, R. Trei, S. Tamm, Julius Thalbad, Endel Toiger, Ets Tõrv, Alfred Wandmann, Asta Walentiin, Hilba Walker, Rudolf Wefsmann, Feliks Willemson, Arnold Wiher.

Tartust: Aleksander Entson, Raimund Hanberg, Rosalie Hint, Harry Hennoch, J. Jõul, A. Krahe, Karl Kütt, W. Lind, B. Laar, Erich Laga, L. Munna, Leo Martin, Raimund Murs, Emilie Masing, J. Marran, Miily Männik, Eduard Pedajas, A. Pille, Jüri Paumann, Hedwig, Puijat, Margit Rezold, Anton Soni, A. Suuroja, Johann Sogenbits, Walter Saar, Joh. Selge, Elmar Zoll.

Walgast: Jaan Dierve, Randslane, Paul Sallum, E. Tints, August Wellner. **Wõrust:** Hilba Hõrrak, Hilba Johannson, D. Riis, Ewald Leimbach, Irene Piang, A. Tilger, R. Teber. **Petserist:** Olly Neulants. **Paidest:** L. Reimann. **Pärnust:** Artady Filaretow, Emmy Kangur, J. Kolk, A. Kase, Ersilia Karlson, Peeter Koot, Edmund Martin, A. Draw, E. Pajor, J. Palk, S. Paara, Peeter Reimann, A. Strents, Wenja Siitmann, Etsi. **Wiljandist:** Valentiin Rüm-

mel, Herbert Reimann, J. Sermann, August Saarmann, Arnold Sepp, S. Sihwer. **Rakwerest:** A. Hõbemägi, E. Kullik, Frits Kast, E. Luik, A. Lootus, Felix Tenneberg, R. Wöölmann. **Narvast:** A. Eland, Jakob Maas, Elias Reizberg, Oskar Rosenbusch. **Kurejaarest:** R. Glendt, Jüri Miller, M. Mitt. **Saapjalust:** M. Loosn, Hilba Silts, W. Treu. **Wõstikwerest:** Alfred Arro. **Juurust:** W. Mikof. **Sondast:** Astol. **Loobist:** August Mik. **Kanapist:** Abel. **Tapalt:** Reinhold Baumann, Arthur Siblik, W. Reisa. **Järwakandist:** Karl Etmann. **Nõmmelt:** Jimar Edel, Aija Kast, Karl Müller, R. Wendt. **Koogalt:** J. Georg. **Mõisakülalt:** L. Gluck, Harry Grünrich, A. Jänes, Woldemar Vilenblatt, A. Reinhaus. **Jõgewast:** Johannes Helm, Lija Lääne. **Sindist:** Sergei Janjon, Helmi Radik. **Torjst:** Mihkel Kolk. **Kohla-Järwest:** Joh. Kulbach. **Abjast:** Märt Külle, J. Pääri, Wennakjed Nõigased, A. Tartow. **Muhust:** Johannes Kolk. **Simunast:** Marie Kõök, Johann Unt. **Karulast:** R. Roger. **Kilingi-Nõmmest:** Martha Runinga. **Türi-Mikkust:** A. Lochmann, Ulide Mitt, E. Püts, Uffel Werner. **Sellist:** Helmi Müller. **Kojelt:** Erich Mõruhabe. **Piimalt:** Viktor Puff. **Häädemeestelt:** Johanna Puusaar. **Kohilast:** Alfred Perwik. **Põlwast:** Pauline Plada. **Pihulast:** August Saar. **Kolga-Jaanist:** Emilie Westimets. **Jüri-Reinast:** Eduard Weel. **Kolgast:** Jakob Wilippus. **Kambjast:** Johannes Miller, J. Kikkas.

Loosimisel wõitnud järgmised wiis lahendajat ühe eksemplaari meie kirjastusel ilmuwast näituse juht-
raamatust:

- J. Kikkas, üle Kambja, Kriitünderi wald.
- Arnold Sepp, Wiljandi, Wilja tän. 2.
- Jüri Miller, Kurejaare, Kopli tän. 3.
- Ed. Krahe, Tartu, Lepiku tän. 1, krt. 4.
- Artady Filaretow, Pärnu, Munga tän. 9.

Tellige weel täna kohalikust postkontorist ilma iga lisamaksuta

ajakiri „ROMAN“

Ajakiri „ROMAAN“

jõuab varsti oma teise aastakäigu keskpaika. Puudub veel ainult kaks numbrit.

Ja meie lugejad on weelgi kindlamale arwamisele jõudnud, et „ROMAAN“ tõesti kõige paremat ning rahwalikumat on osanud pakkuda, mis ilma rahwaste kirjanduses olemas.

Kaust-kaustalt on koondatud kogu mitmekesine maailm, nüüdisaegne ja muistne, romaanides, jutustustes, kirjeldustes ja luues. Nali ja tõde, mõte ja tunne, rõõm ja ahastus — kõik seisab siin reas.

Kes omale „ROMAAN“i aasta lõpul kokku koidab, saab omale kui ka perekonnale wäärtusliku alguse raamatukoguks — koguks, kus ükski lehekülge ei wanane.

Ja missuguse hinnaga — 750.— marka.

Seejuures peetagu meeles, et „ROMAAN“ annab aastas oma 24 numbris (à 32 lhk.) kokku 768 suurt lehekülge peenelt trükitud lugemist.

Iga lehekülge seisab koos keskmiselt 116 reast, s. o. aasta jooksul saab lugeja ligemale 90.000 rida, mis meie poolt rida-realt tuleb oota.

Sellest ridade-arwust wõiks omakord teha ligi 3600 harilikku raamatulehekülge à 25 rida, ning neist lehekülgedest saaks 60 meie harilikku juturaamatut, meie raamatuturu hariliku hinnaga igaüks à 60 marka.

Sellega lähendab ajakiri „ROMAAN“i lugemine aasta jooksul ligi 3000 marga kokkuhoidmist.

Selle meie odawuse aluseks on ainuüksi meie suur läbimüük.

Kes sellest ajakirja „ROMAAN“ teenest wääriliselt oskab lugu pidada, soovitab meie ajakirja kogu oma tutwuskonnas, et meid meie rahwalikul teel toetada.

Tellimised palume ära anda lähemas postikontoris, kus nad ilma iga lisamaksuta wastu wõetakse ja kohe edasi saadetakse.

Seda loodame eriti just poole aasta wahetuseks.

Sõgawas austuses

Kirjastus „ARENG“ Tallinn,
Nigulliste tän. 16. Tel. 26-46.



KOKK

on kõige parem
taimewõi — lauawõi,
ja sisaldab üle 85% rasva ollusi,
seega niisama toitev kui koorewõi,
viimasest aga poole odavam.

Proovige ise „Kokka“ ja otsustage siis.
„Kokk“ on saadaval igas kaupluses
Tallinnas, teistes Eesti linnades ja alevites.

„Koka“ tehas valmistab peale selle:

Pagaritele ja kõõgi jaoks (praadimiseks ning
küpsetamiseks) Eesti Kokowari, üle 90% raswaollusi.

Shokolaadi ja kondiitriäridele — Kokoswõid
doppeltraffineeritud.

Aadress: TALLINN, Allika tän. nr. 10.

===== Kõnetraat 25-26. =====

Shokolaad Kausmann & Ko. Kompwekid

Shweitsi
Piima
Dessert
Noisette
Silva
Mignon
Vanille
Kalewjne.

Gasóe

Shokolaadi
Karbi
(shokolaadi)
Paberi
Dessert
Karamelli
Monpensier
Marmelaad
Pastilla jne.

Tallinn, Narwa maantee nr. 32